

Програма
на коалиция

ПРОГРЕСИВНА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРЕСИВНА БЪЛГАРИЯ	4
1. Демонтаж на олигархичния модел и укрепване на гържавността	6
2. Ускорено и устойчиво икономическо развитие и финансова стабилност	14
3. Модерна инфраструктура и свързаност	70
4. Социална справедливост, достойни доходи и бъдеще за младите	88
5. Достъпно и качествено образование и здравеопазване	101
6. Чиста околна среда и опазване на българската природа	119
7. Сигурност и отбрана	122
8. Развитие на културата като стожер на идентичност и поле за духовно развитие на личността	129
9. Спортът – здрава нация и национална гордост	133
10. Достойна и активна България в ЕС и пред света	138

В българското общество протичат разрушителни процеси, които ерозират институциите, етичния фундамент и дори духовното единство на народа ни. Поставят под въпрос бъдещето ни като свободна и суверенна европейска демокрация.

Корупцията пренаписва принципите на пазарната икономика в интерес на малцина привилегировани, задушава предприемачите и покварява правораздаването.

Корупцията изкривява ценообразуването, ощетява хазната и лишава българите от пари за здраве, образование и достойни старини.

Корупцията разделя обществото на малобройна класа от облагодетелствани и маса от ощетени граждани. Пропастта между двете категории е пагубна за българската демокрация. В нея пропага доверието, на което почива общественият договор между избиратели и политически представители, между власт и граждани. Ниският процент гласуващи и изборните злоупотреби поставят под въпрос легитимността на управлението. Същевременно електоралната апатия окуражава все по-арогантни злоупотреби и все по-разрушителни посегателства върху темелите на българската държавност.

Корупцията роди политическа класа от зависими хора, които се поставят в услуга на чужди интереси и търгуват интересите на държавата срещу своето оцеляване. България ускорено губи своя суверенитет.

Освен от липсата на воля, държавата страда и от липса на адекватни институции, отстояващи суверенните интереси на България. След години на некомпетентни експерименти и политически злоупотреби, службите и МВР страдат от недостатъчно финансиране, политически и корпоративни вмешателства и загуба на национален контрол над важни сектори.

Българската армия страда от недокомплект, ползва морално остарели оръжейни системи, а нивото на подготовка на личния състав е неудовлетворително.

Лишена от политическа визия и подкрепа, българската дипломатическа служба е неспособна да изпълнява ефикасно своята мисия.

Наблюдава се прогресираща институционална атрофия, която политическата класа драматично ускори с реформата на Конституцията на Република България от 2023 година.

Злополучната реформа наруши заложения в основния закон баланс между институциите. Държавният интерес бе принесен в жертва на партийната корист. Целта на реформата беше политическата класа да съхрани контрола над изпълнителната власт, дори когато е бламирана от обществото и принудена да се яви на предсрочни избори. Да се ограничат президентските правомощия. Този безотговорен експеримент хвърли България в политическа безизходица, отговорност за която носят партиите от Сглобката: ГЕРБ-СДС, ПП-ДБ и ДПС.

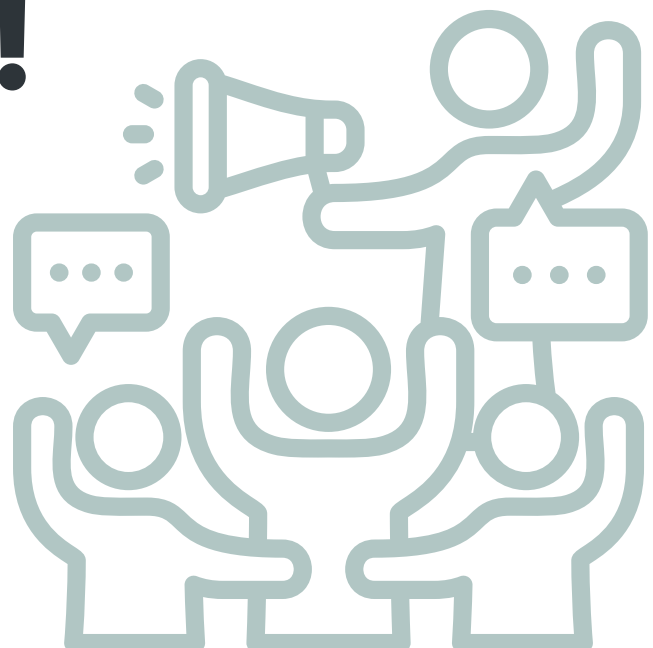
2025

2025 година ознаменува драматичния разрив на обществения договор между политическата класа и гражданите. Народното събрание погази конституцията и отказа да разгледа внесеното от президента Радев предложение за национален референдум относно датата за въвеждане на единната европейска валута. Стратегическото решение за прибързан отказ от националната валута бе взето без всенародно допитване. Сега наблюдаваме рязък ръст на цените поради общата неподготвеност на националната ни икономика и слабите институции, които не успяват да овладеят спекулата.

През ноември 2025 година недоволството на българите се изля на площадите. Хората поискаха смяна на властта. Формалният повод бе проектобюджетът, но дълбоката мотивация на протестите беше общата непоносимост към корупционния, олигархичен модел, в който съучастват всички български партии от статуквото.

Българите казаха:

СТИГА!

2025

За пръв път в историята на прехода младите българи заявяват желанието си да останат в Родината и да се ангажират със съдбините ѝ.

Площадът роди обществен консенсус анти-мафия и това е най-значимият факт от протестите.

ПРОГРЕСИВНА БЪЛГАРИЯ

е отговор на очакването на милионите оцетени, негласуващи и емигрирали по неволя българи за промяна на порочния модел. За установяването на върховенство на закона, на справедливо правосъдие и общество, основано на правилата и морала. На общото желание българите да живеят като европейци в собствения си дом, защитени от закона и институциите. Да образуват и възпитават децата си в сигурна среда, да планират достойните си старини.

ПРОГРЕСИВНА БЪЛГАРИЯ заявява като своя основна цел ускорената модернизация на България и бързото достигане на жизнения стандарт на развитите европейски държави. Нейното постигане изисква решителни действия от легитимен парламент и отговорно правителство за демонтаж на олигархичния модел и укрепване на държавността. Без тези действия, всякакви нови управленски конфигурации и техните икономически и социални политики ще попадат в плен на задулието и ще са обречени на провал.

За постигането на основната ни цел ще се борим за убедителен избран резултат и сформиране на устойчиво и независимо управление, обединено около ясни демократични ценности и решимост за разграждане на корупционния модел и създаване на условия за нова динамика в общественото развитие на България. За гарантиране на сигурност, достойни доходи и перспектива за развитие на всеки български гражданин.

Ще работим за :

Демонтаж на олигархичния модел и укрепване на държавността;

Съхраняване на мира и недопускане на въвличането на България във въоръжени конфликти;

Преодоляване на бедността и всички форми на социално изключване и дискриминация, както и гарантиране на равенство между двата пола;

Ускорено и устойчиво икономическо развитие и финансова стабилност;

Интензивно внедряване на високи технологии и изкуствен интелект във всички обществено-икономически сфери;

Модерна инфраструктура и свързаност;

Социална справедливост и достойни доходи;

Бъдеще за младите в Родината;

Достъпно и качествено образование и здравеопазване;

Чиста околна среда и опазване на българската природа;

Гарантиране на сигурността на българските граждани;

Развитие на културата като стожер на идентичност и поле за духовно развитие на личността;

Спортът – здраве и национална гордост;

Достойна и активна България в Европа и пред света.

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

Демонтаж на олигархичния модел и укрепване на държавността

Демонтажът на олигархичния модел е огромно предизвикателство пред държавата и обществото, много по-сложно и всеобхватно от борбата с корупцията и усилията за утвърждаване на върховенство на правото. То не може да се реши с отделни изолирани действия, като кадрови промени, разкрития за корупция, протести срещу завладяното правосъдие, законодателни програми, които поотделно нямат потенциала да разградят системата.

Българската олигархия се е вкоренила дълбоко в обществено-икономическия живот на страната. Тя не се състои само в политическата и икономическа мощ на тясно ограничен кръг лица, а представлява олигархична пирамида, която чрез контрола над институции, медии, партии и изборен процес координирано ограбва обществото и си гарантира безнаказаност.

Политическите фигури, срещу които бе насочен персонално гневът на българите по време на масовите протести в края на 2025, са само върхът на тази мощна пирамида, просмукала се във всички нива на държавните органи и съдебната система.

Огромният мащаб на присвояваните ресурси превърна българската олигархия в самоподдържаща се система, която влага заграбеното в придобиване на още повече власт и прави системата силно устойчива на външен натиск.

Затова отстраняването на върха на олигархичната пирамида от достъп до властта не решава проблема с демонтажа на системата. Необходима е на първо място непреклонна политическа воля и решителност, които ние имаме. Необходима е цялостна стратегия за разграждане на икономическата основа на олигархичната власт.

Ние предлагаме всеобхватна политическа програма с конкретни мерки за ликвидиране на олигархичния контрол върху политическия процес, държавното управление и медиите и пресичане на достъпа до публичния ресурс и рекета върху бизнеса, решителни действия срещу сивата икономика, възстановяване на върховенството на закона и въвеждане на институционални механизми против повторно завладяване.

Реализацията на програмата изисква конкретни действия, тяхното разполагане във времето и координиране:

Отстраняване на върха на олигархичната пирамида от политическата власт

Това е задължително условие за начало на прочистване на системата от олигархията. Ще работим за формиране на солидно анти-олигархично мнозинство в Народното събрание за бързо прокарване на необходимите законови промени и подкрепа на анти-олигархичните действия на новосформираната изпълнителна власт.

Отрязване на олигархията от достъп до публичните ресурси

Новата изпълнителна власт ще се заеме приоритетно с важни задачи в рамките на своите правомощия:

- Строга финансова политика и засилен контрол върху публичните бюджети - недопускане на проекти и плащания с корупционен риск;
- Ревизия на ключови обществени поръчки – изплатени средства, срокове, качество на свършената работа и сезиране на компетентните органи при злоупотреби;
- Санкции за неизпълнение и лошо качество;
- Изготвяне на публичен регистър на компрометирани изпълнители;
- Идентифициране на лицата, изпълняващи ролята на посредници между върха на олигархичната пирамида и министерствата и правоохранителните органи и определящи техните решения и разпределящи публичния ресурс. Изсветляване на връзките им със служителите в администрацията – забавни мерки;
- Установяване на подставените лица в бизнеси и собственост и засилени проверки за съответствие с доходите;
- Пълноценно използване на докладите на Сметната палата и други одитни и контролни органи с цел подобряване на работата по пресичане и разследване на корупционни практики;
- Ликвидиране на регулаторни преференции и картели, разчупване на монополите и установяване на свободна конкуренция;
- Определяне на референтни стойности на дейностите и материалите при изграждане и ремонт на ВиК, транспортна и друг вид инфраструктура.

Успешното изпълнение на тези мерки ще освободи огромен публичен ресурс, но това не е достатъчно. Ако искаме българската икономика да расте интензивно чрез свободна конкуренция, предприемачество и инвестиции, държавата трябва да освободи бизнеса от рекета на олигархията.

Освобождаване на бизнеса от рекета на олигархията

Ще работим за прекратяване на рекета над бизнеса и стимулиране на предприемачеството чрез:

- Повишаване на доверието между държава и бизнес;
- Окуражаване на бизнеса да подава сигнали и да сътрудничи на разследващите при всички опити за превземане на активи и собственост;
- Гарантиране на защита на бизнеса при случаи на посегателства.

Укрепване на правоохранителните органи и засилване на техните контролни и разследващи функции

Справедливостта в цивилизованото общество не се въздава нито от улицата, нито от правителството, а от правосъдието. Активната и решителна изпълнителна власт може да бъде двигател на борбата с олигархията и корупцията, но не може да бъде нейният завършек. Критично важно е да има оперативна и независима прокуратура за бързо и всеобхватно разследване и ефективен съд за справедливи присъди. Безнаказаността е най-благоприятната среда за възпроизвеждането на олигархията.

Първостепенна задача е формирането на мнозинство от 2/3 в Народното събрание за избор на нов ВСС и оттам – на легитимен главен прокурор. Времето рамка на този процес обаче има риск да се разтегли неизвестно дълго в зависимост от политическата конфигурация в парламента.

Новата изпълнителна власт няма да остане заложник на евентуалните политически блокажи в Народното събрание, а ще работи паралелно за:

- Реформиране на специалните служби и МВР;
- Мобилизация на службите и структурите на МВР за разкриване и пресичане на олигархични зависимости и корупционни схеми и събиране на годни доказателства за ефективен съдебен процес;
- Взаимодействие с партньорски служби и правителства за установяване на банкови сметки, имоти и активи зад граница на български граждани с незаконен и неясен произход.

В структурите за сигурност и сред магистратите има достатъчно хора с морална сила и интегритет. Те следва да бъдат окуражени и да им се даде възможност да работят пълноценно съобразно закона.¹

С цел ограничаване на икономическата база на олигархичните и престъпни мрежи, ще засилим структурите и механизмите за конфискация на активи и имущество с незаконен или неясен произход в съответствие със стандартите на Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи.

Утвърждаване на върховенството на правото

Достъпното, бързо и справедливо правосъдие е необходимо условие не само за разграждането на олигархичния модел, но и за възстановяването на доверието в институциите и просперитета на обществото.

Ще предприемем необходимите действия:

- Избор на нов ВСС и нов главен инспектор и инспектори в Инспектората към ВСС – необходимо условие за избор на нов независим главен прокурор:
 - прозрачна процедура, след предварителна задълбочена оценка на качествата на кандидатите;
 - отчитане на становището на самите магистрати по евентуалните парламентарни номинации.
- Повишаване отчетността на прокуратурата:
 - активизиране на дисциплинарните правомощия на министъра на правосъдието;
 - разширяване на механизма и инструментите за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор;
 - активизиране на парламентарния контрол върху дейността на прокуратурата (без намеса по конкретни дела).
- Прозрачност и предвидимост на законодателния процес:
 - подобряване качеството на законопроектите, които се изготвят от народни представители;
 - въвеждане на ефективни възможности за извършването на предварителна оценка на въздействието и за обществено обсъждане по тези законопроекти.

- Възстановяване на баланса между институциите;
 - Връщане правото на президента да назначава свободно служебен министър председател (премахване на „домовата книга“)
- Повишаване на ефективността на наказателното правосъдие, при зачитане на презумпцията за невинност и конституционните права на гражданите;
- Укрепване независимостта на съдебната власт, включително чрез ограничаване на законовите възможности за дългосрочно командироване на длъжности в съдебната система;
- Разширяване на кръга от лица и органи, които могат да търсят съдебен контрол в хипотезите на обществено значими престъпления при отказ от образуване на досъдебно производство, както и при прекратяване на вече образувано такова;
- Достъпно и бързо правосъдие:
 - Пълна дигитализация на електронни дела и услуги;
 - Насърчаване на медиацията за по-бързи и по-евтини решения.
- Системен подход за цялостно подобряване на правораздавателния сектор – кадрови подбор, обучение, квалификация, нормативна рамка, организация на работа, финансово и технологично обезпечаване и контрол.

Засилена антикорупционна политика и превенция

- Подобряване на законодателната рамка и хармонизация с директивите на ЕС;
- Повишена прозрачност за хода на наказателните производства за корупционни престъпления от висок обществен интерес;
- Реформа на антикорупционните органи с ясно разделени функции и реална независимост;
- Усъвършенстване на системата за подаване на сигнали и тяхното разследване;
- Засилена защита от репресии срещу податели на сигнали;
- Засилени проверки при назначения в гържавната администрация, особено на ключови длъжности с достъп до материални и финансови ресурси;
- Регулярно обучение на служителите.

Оздравяване на медийната среда

Без свободни медии няма ефективна борба с корупцията. Затова ще работим за подобряване на медийната среда:

- Пълна прозрачност на медийната собственост;
- Изваждане на обществените медии от политически контрол чрез законови промени, гарантиращи независимо от управляващите в момента бюджетно осигуряване;
- Засилена защита на журналистическите източници и разследвания;
- Подкрепа на разследващата журналистика.

Електронно управление, дигитализация и прозрачност на публичните ресурси

Дигитализацията и прозрачността на публичните ресурси са наш приоритет и важна стъпка за ограничаване на възможностите за задкулисни сделки и незаконно забогатяване. Тези процеси срещат съзнателна съпротива от олигархията и все още сме далече от нивото на дигитализация в развитите европейски държави.

Но дори и при високо ниво на дигитализация на услуги и процеси, трудно могат да се осветлят порочни практики на ценови аномалии и нерегламентирани обвързаности при обществени поръчки и други публични разходи, ако не се разработи и въведе високоинтелигентна система за проверки с помощта на AI модели и информиране на обществото за резултатите.

Ако това не се осъществи, публичните бюджети ще продължат да се източват чрез обществени поръчки и публични разходи с нереално високи цени, свързани лица и участници с репутационен риск.

Разработване и въвеждане на система за автоматизиран мониторинг и контрол на публични възлагания и разходи, базирана на AI модели

С цел прекъсване на порочните практики при ценообразуването и скрити зависимости при публичните разходи ще разработим и въведем автоматизирана Система за Интегриран Граждански Мониторинг и Анализ - СИГМА, с която възлаганията да се реализират в единна дигитална система с всеобхватна информация и алгоритми за проверка на базата на AI модели. Системата следва не само да обменя данни с ключови агенции и регистри и да предоставя публична информация, но и да централизира и автоматизира целия процес по обществени поръчки и публични разходи – от планиране, публикуване и кандидатстване до оценка, анализ, контрол и изпълнение.

Механизмът следва да минимизира човешкия фактор в критичните фази на процеса и да извършва автоматична проверка за използване на съмнителни и корупционни практики. Особено важно – системата ще идентифицира и блокира възлагания, ще информира обществеността и медиите и ще сезира компетентните органи за всички случаи с нереално висока цена и свързани лица. В централната администрация ще се създаде специализирано звено за работа със системата.

Системата ще позволи разширяване на контрола върху публичните разходи чрез автоматични проверки:

- На поръчки извън приложното поле на ЗОП;
- За установяване на скрити подизпълнители, вкл. чрез рамкови договори

Намаляване на социалното неравенство

Съществува органична връзка между олигархичната концентрация на власт и неравенството. Солидното доказателство за тази теза е българската олигархия, която създава и възпроизвежда най-високото неравенство в ЕС.

Намаляването на неравенството е основно изискване за устойчиво разграждане на олигархията и следва да бъде стратегически фокус на политиката на създателното управление. Тя следва да обвързва борбата срещу олигархията с непосредствените интереси на мнозинството българи. Последните не желаят да бъдат повече ограбвани и очакват по-справедливо разпределение на богатата и възможностите.

Постигането на целите на демонтаж на олигархичния модел ще изисква мобилизиране на широка обществена подкрепа. Тези процеси ще бъдат свързани с комуникиране на ясна и убедителна визия, свързваща борбата с олигархията с подобряване на ежедневието на всеки български гражданин: по-високи доходи, по-качествено и достъпно образование и здравеопазване, качествена инфраструктура и околна среда, повече сигурност.

Успешната борба с олигархията и намаляването на неравенството необратимо ще променят България. Ще дадат вяра и възможност на много повече български граждани да бъдат инициативни, предприемчиви и да постигат повече в своята реализация, допринасяйки за ускореното развитие на страната и просперитета на обществото.

РАЗДЕЛ ВТОРИ

Ускорено и устойчиво икономическо развитие и финансова стабилност

България има потенциал да бъде просперираща, модерна и конкурентоспособна европейска държава. Днес обаче растежът ни остава недостатъчен и неустойчив за догонване на средните европейски икономики. Заг формалните макроикономически показатели стоят структурни слабости – неефективни институции, непредвидима регулаторна среда, бавно правосъдие, ниска производителност и недостатъчни инвестиции. Вместо икономика с висока добавена стойност, продължаваме да разчитаме на износ на суровини и евтин труд. Това ни поставя в риск от трайно изоставане в условията на бърза технологична трансформация.

Нашият приоритет е ясен:
нов модел на развитие, който гарантира повишаване стандарта на живот, достойни европейски доходи и качествени публични услуги.

Стратегическата ни цел е икономика с висока добавена стойност, основана на знания и високи технологии, повишаване на производителността и преструктуриране към експортно ориентирани иновативни индустрии.

Четири години не стигат, за да наваксаме десетилетия пропуски, но са напълно достатъчни, за да изградим стабилна основа за ускорен и устойчив растеж. Ние залагаме на добро управление, работещи институции и предвидима среда за бизнеса. Убедени сме, че реалната конкурентоспособност не се измерва само с бюджетни показатели, а с качеството на правната държава, ефективността на администрацията и доверието на инвеститорите.

Ще работим за дълбока институционална реформа, включително ускоряване и дигитализация на съдебните процеси, особено в търговското право. Борбата с корупцията ще бъде системна и технологично подплатена чрез прозрачност и базиран на AI автоматизиран контрол върху публичните разходи. Целта ни е да гарантираме защита на собствеността и договорите и да върнем доверието в държавата като надежден партньор.

Ще поддържаме стабилна данъчна и финансова политика с ниски и предвидими данъци, стимули за реинвестиране и за научноизследователска и развойна дейност, както и механизми за по-лесен достъп до финансиране. Ще облекчим административната тежест чрез единен дигитален портал за разрешителни, намаляване на лицензионните режими и въвеждане на принципа на мълчаливо съгласие. Държавата трябва да бъде ускорител, а не пречка за икономическата активност.

Специален акцент поставяме върху подкрепата за българския бизнес, особено малките и средните предприятия. Ще развиваме индустриални зони и регионални инвестиционни хъбове, за да насърчим икономическата активност извън столицата и да ограничим регионалните дисбаланси. Ще работим за по-силна интеграция на българските компании в европейските и глобалните вериги на стойност. Нашият фокус е върху политики, които да отключат предприемчивостта на хиляди българи и да засият техният интерес към активни икономически дейности и капиталови пазари.

Ще насърчаваме патентната активност, защитата на интелектуалната собственост и развитието на иновации, за да преминем от модел, основан на ниски разходи за труд към модел, основан на знания и технологии.

Ще развиваме индустриални вериги около националната суровинна база - от преработка до производство на крайни продукти, така че основната част от добавената стойност да остава в България.

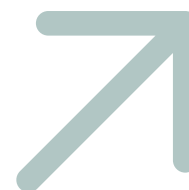
Модерната инфраструктура и енергийната сигурност са ключови за инвестиционната привлекателност. Ще ускорим изграждането на транспортни коридори чрез публично-частни партньорства, ще модернизираме железопътната мрежа и логистичната инфраструктура и ще работим за сигурни и предвидими енергийни доставки на конкурентни цени.

Човешкият капитал е нашият най-ценен ресурс. Ще инвестираме в образование с фокус върху STEM направления, дуално обучение и по-тясна връзка между университетите и бизнеса. Ще създадем условия за привличане и задържане на висококвалифицирани специалисти, включително българи от чужбина. Паралелно ще ускорим дигитализацията на администрацията и ще насърчим внедряването на изкуствен интелект в публичния сектор, бизнеса и образованието. Нашата амбиция е България да се превърне в регионален център за технологии, иновации и научни изследвания.

Ще работим активно за присъединяване към ОИСР като знак за високи стандарти на управление и икономическа стабилност.

Резултатът от тази политика ще бъде измерим:

повече стратегически инвестиции,
по-висока производителност,
реален ръст на доходите,
намаляване на бедността и
неравенствата и достигане
на средните европейски нива
на благосъстояние.

Не обещаваме чудеса. Обещаваме последователност, ясни правила и управление в интерес на обществото. Нашата цел е растежът да се превърне в по-добър живот за българските граждани и България да заеме достойното си място сред развитите европейски икономики.

Затова нашият подход е по-различен. При оценката на потенциала за икономическо развитие залагаме на онези измерими показатели, които определят ефективността на институциите и бизнес климата. Същите се измерват обективно в класациите на престижни международни организации. Тези класации оформят представата на света и на инвеститорите за България. Няколко пункта спад в тези класации днес може да струва милиарди евро на страната в бъдеще. За съжаление, страната ни заема незавидно място във всички класации.

Нашата амбиция е да подобрим решително позициите на България в тези класации и да постигнем ускорен устойчив икономически ръст чрез повишаване ефективността на институциите и създаване на предвидима бизнес среда, за да преследваме високи и обществено значими цели:

- Политическа, данъчна и финансова стабилност;
- Укрепване на върховенството на правото и освобождаване на бизнеса от олигархичния рекет;
- Последователни и ефективни действия за „Икономика на светло“;
- Решително намаляване на административната тежест и регулациите;
- Подкрепа за развитието на българския бизнес, повишаване на неговата капиталова обезпеченост и конкурентоспособност с фокус върху малките и средни предприятия;
- Повишаване на производителността и промяна на структурата на българската икономика към експортно ориентирани производства с висока добавена стойност и иновативност;
- Проактивно привличане на стратегически чуждестранни инвестиции с трансфер на високи технологии и създаване на нови работни места;
- Интегриране на българския бизнес в европейските и глобални вериги на стойност и „икономизация“ на външната политика;
- Развитие на интегрирани индустриални вериги около собствената национална суровинна база – от преработка до производство на крайни продукти, така че основната част от добавената стойност да остава в България, а не да се изнася навън;

- Осигуряване на евтина и надеждна енергия за българската индустрия и домакинства;
- Изграждане на качествена социална и индустриална инфраструктура;
- Ударно развитие на транспортната инфраструктура с привличане на публично-частно партньорство след десетилетия бавене и необясними разходи без видим резултат;
- Интензивно развитие и внедряване на изкуствен интелект в администрацията, образованието и бизнеса при стриктно спазване на моралните и етични стандарти;
- Развитие на българското образование, насочено към личностното изграждане и приноса му към икономиката на бъдещето;
- Европейско финансиране без лобизъм и със стратегически фокус върху конкурентните предимства на България;
- Постигане на стандартите и присъединяване на България в ОИСР.

Данъчна и финансова политика и управление на средствата от ЕС

Цел

Гарантиране на устойчива и предвидима публична финансова среда, която подкрепя икономическия растеж, социалните политики и доверието в държавните институции.

Основни приоритети и мерки

Отговорна фискална политика

- Запазване на ниски и плоски данъци;
- Поддържане на устойчиви нива на държавния дълг и целевото му използване за подкрепа на инвестиционната политика на страната;
- Ограничаване на бюджетния дефицит и управлението му в съответствие с икономическия цикъл;
- Прилагане на средносрочно бюджетно планиране и фискална дисциплина;
- Прилагане на пълно програмно бюджетно планиране в сектор „Държавно управление“ - постигане на структурно бюджетно равновесие;
- Въвеждане на управление на риска при всички програмни бюджети с цел създаване на Национална оценка на риска (общ преглед на широк спектър от заплахи, които имат потенциал да причинят смущения в държавата);
- Подобряване на събираемостта на данъчно-осигурителните приходи;
- Прозрачност и отчетност при управлението на публичните финанси.

Ефективно управление на публичните разходи

- Плавно връщане на максималния праг на бюджетните разходи до 40% от БВП, без ощетяване на ключови публични услуги;
- Ограничаване на рекатегоризацията на бюджетните разходи за сметка на заложената капиталова програма;
- Повишаване на ефективността и резултатността на публичните разходи;
- Създаване на нова правна рамка за публично-частни партньорства;
- Стриктно прилагане на анализа „разходи-ползи“ с цел създаване на публични блага;

- Приоритизиране на инвестиции с висока обществена възвръщаемост;
- Засилване на контрола и превенция на злоупотребите;
- Предварителен контрол на изпълнението за приоритетно финансиране - план за разходи, който съдържа подробности за ефективността и ефикасността, включително цели, показатели и оценка;
- Трансформиране на процеси в държавната администрация с цел постигане на своевременна прозрачност и информираност на обществото във връзка с обществените поръчки и публичните разходи.

Стабилна финансова и банкова система

- Поддържане на стабилността на финансовия сектор и доверието в банковата система;
- Засилване трансмисионната роля на банковия сектор във финансирането на проекти с добавена стойност в промишленото производство;
- Създаване на среда за внедряване на иновативни финансови и банкови продукти и услуги;
- Създаване на междуинституционален ефективен механизъм за противодействие на прането на пари и финансирането на тероризма;
- Координация с европейските институции и регулаторни механизми.

Подкрепа за икономическата активност и инвестициите

- Подобряване на бизнес средата и предвидимостта на регулаторната рамка, със забрана за ретроактивни промени в законодателството;
- Насърчаване на инвестициите, намаляващи регионалните дисбаланси;
- Предоставянето на държавни гаранции за стратегически инвестиции, при ясно дефинирани критерии и стриктно спазване на правилата за държавна помощ на ЕС;
- Градивен диалог с международни финансови институции;
- Проучване и анализ на възможността за публичното предлагане на миноритарни дялове от държавни дружества и смесени предприятия на БФБ, с цел намаляване тежестта върху бюджета и увеличаване на отчетността на компаниите;

- Настърчаване на малките и средните предприятия да търсят финансиране през БФБ, включително и двойно публично предлагане, чрез стимули като нулев данък дивидент.

Европейско финансиране за европейска България

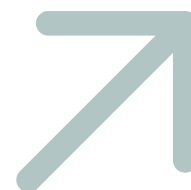
- Отстояване на активна позиция на България при предстоящите преговори за следващия бюджет на ЕС (Многогодишна финансова рамка 2028 - 2034)
 - Осигуряване на съществени средства от следващия бюджет с оглед на засилващи се рискове от промяна в разпределението на парите при разширяване на ЕС.
 - Продължаване на кохезионните програми като основен механизъм в Общия пазар на ЕС за подкрепа на все още догонващи икономики - с фокус върху развитие и задържане на човешкия капитал, програми насочени към инфраструктура, подпомагане на малки и средни предприятия, развойна дейност и други.
 - Повече средства за конкурентоспособност и развойна дейност с цел увеличаване на дела на високотехнологичните производства в БВП.
- Национални и регионални планове по примера на ПВУ
 - Търсене на балансиран подход при обвързването на европейски средства в т.нар. Национални и регионални партньорски планове, включващи инвестиции и реформи.
 - Съобразяване на предлаганите реформи със спецификите на националната правна уредба с цел избягване на несигурност и забавяне при реализацията на ключови за страната проекти.
- Опростен достъп до европейските средства и активно промотиране на възможностите за кандидатстване
 - Опростени правила за кандидатстване и прозрачност по отношение на европейските програми за финалните бенефициенти и намаляване на бюрократичната тежест.
 - Активна работа за ограничаване на централизацията в Брюксел по отношение на управление на европейските програми и повече възможности за страните-членки да решават за какво да ползват парите според собствените си нужди и национални интереси.
 - Активни информационни кампании из цялата страна.

Капитал за иновации и растеж

- Използване на публичните и европейските финансови инструменти като катализатор за привличане на частни инвестиции в иновативни и експортно ориентирани компании;
- Развитие на гаранционни механизми в подкрепа на високопотенциални проекти;
- Подкрепа за екосистемата на рисков капитал, бизнес ангели и алтернативни форми на финансиране чрез ясни правила и стимули за инвестиции в иновации;
- По-активна роля на капиталовия пазар за растежа на българските технологични компании и за повишаване на прозрачността и ефективността на големи предприятия.
- Идентифициране и промотиране на национални дигитални шампиони и подкрепа за техния експортен потенциал и налагане на световния пазар.
- Системно развитие на технологичния трансфер чрез професионални структури, които превеждат научните резултати в патенти, лицензи и пазарни продукти.

Очакван ефект

Постигане на средносрочна бюджетна цел за значително намаляване на бюджетния дефицит с тенденция към балансиран бюджет.
Предвидимост относно политиките на държавата, с цел по-ефективно финансово планиране на частния и публичния сектор.
Финансова устойчивост, повишено доверие в икономиката и стабилна основа за провеждане на дългосрочни публични политики.
Силна подкрепа към МСП и местните предприемачи.

Ефективна правна среда и институционална стабилност

Цел

Повишаване на доверието на инвеститорите и предприемачите.
Бързо, безпристрастно и професионално правораздаване по
икономически и инвестиционни спорове.

Основни приоритети и мерки

Ускоряване на търговските и инвестиционните дела

- Повишаване на квалификацията на ресорните магистрати и засилване на капацитета на съдилищата за решаване на сложни търговски казуси за повишаване сигурността на инвестициите и подобряване на бизнес средата.
- Въвеждане на задължителни срокове за произнасяне по търговски дела, съчетано с дигитализация на съдебния процес.
- Електронно подаване на документи, онлайн достъп до делата и видеоконферентни заседания – намалява административната тежест, ограничава забавянията и прави системата по-достъпна за български и чуждестранни инвеститори.

Строги антикорупционни мерки

- Пълна прозрачност при обществени поръчки и публични разходи: публични регистри, отворени данни, ясни критерии за оценка и проследимост на изпълнението.
- Автоматизиран контрол върху публичните възлагания и разходи на база на AI модели.
- Дигитализация на административните услуги за ограничаване на човешкия фактор: електронни услуги, автоматизирани процеси и минимизиране на личния контакт между бизнес и администрация.

Политическа стабилност и нагпартиен консенсус

- Създаване на дългосрочна инвестиционна стратегия с хоризонт 10-15 години за предвидимост и стабилност.
- Нагпартиен консенсус по ключови икономически политики.

Решително намаляване на административната тежест и регулациите

Съкращаване на срокове и режими

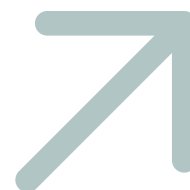
- Инвентаризация на всички лицензионни, разрешителни и регистрационни режими;
- Отмяна на режими без ясно доказана обществена необходимост;
- Преход от разрешителен към регистрационен режим навсякъде, където е възможно;
- Въвеждане на принцип „мълчаливо съгласие“ като общо правило;
- Регулярно преразглеждане и намаляване на лицензионните и разрешителните режими;
- При въвеждане на нов регулаторен режим – да отпада поне един от съществуващите;
- Дигитализация и автоматизация.

Регулаторна предвидимост

- Забрана за ретроактивни промени в законодателството като гаранция за защита на инвеститорите и повишаване на доверието в институциите;
- Разумен преходен период при нови регулации: въвеждане на нови регулации с адекватен преходен период, с цел по-добро бизнес планиране и стабилна икономическа среда;
- Повишаване на прозрачността и предвидимостта на законодателния процес при законопроектите, внасяни от народните представители.

Очакван ефект

Прозрачност и предвидимост на законодателния процес. Стабилни и качествени институции, допринасящи за доверието и бизнес климата в страната. Предсказуемост и повишен приток на инвестиции.

Силна подкрепа
за българския бизнес

Цел

Подкрепа за развитието на българския бизнес, повишаване на неговата капиталова обезпеченост и конкурентоспособност, с фокус върху малките и средните предприятия. Интегриране на българския бизнес в европейските и регионалните вериги на стойността. Трансформиране на модела на икономически растеж към инвестиции с висока добавена стойност и диверсифициран, висококачествен износ.

Основни приоритети и мерки

Българските фирми на нови пазари, със силна интеграция във веригите на стойността

- Активно промотиране на българския бизнес с цел по-дълбока интеграция в европейските и регионалните вериги на стойността;
- Държавна помощ за насърчаване на инвестиции и създаване на смесени предприятия при гарантирано участие на български партньори, местни гоставчици и разкриване на определен брой работни места;
- Налагане на България като важен стратегически партньор за търговия и пренос на стоки към ЕС, чрез активен диалог и преговори с държавите по основните паневропейски коридори;
- Ускоряване на преговорите и сключване на приоритетни международни споразумения за защита на търговията и насърчаване на инвестиции;
- Засилване на търговските отношения с традиционните европейски партньори и създаване на индивидуален подход за преговори с други бързорастящи икономики, с фокус върху спецификите на всяка държава;
- Укрепване на държавните експортно-кредитни структури за по-силна подкрепа на българския бизнес и тясно сътрудничество с местни и международни организации за насърчаване на търговията.

Нови регионални планове от финансовата рамка на ЕС - без лобизъм

- Избягване на грешките от ПВУ - без лобизъм и подменяне на национални приоритети и тенденциозното изключване на водещи сектори.
- Залагане на инвестиции, които да подпомагат държавните политики и да отговарят на конкурентните предимства на българския бизнес.

**Европейски средства за инициативните и подготвените,
а не за близките до властта**

- Инициативи за популяризиране на възможностите за подкрепа и безвъзмездна помощ чрез редовни и масирани информационни кампании, мобилни приемни по области с местната власт, бизнеса, браншовите организации, регионалните медии;
- Намаляване на административната тежест, опростяване на процесите и задаване на адекватни изисквания и условия за кандидатстване;
- Оптимизиране на всеки етап от процеса - от първоначалното структуриране на процедурите до оценката на кандидатите и контрола върху изпълнението на договорите;
- След приключване на всяка програма и процедура - изготвяне на цялостна оценка на ефективността на усвоените средства, с цел „научените уроци“ да бъдат прилагани при задаването на оптимални и недискриминационни критерии за бъдещите процедури;
- Опростени правила за кандидатстване и прозрачност по отношение на европейските програми за финалните бенефициенти и намаляване на бюрократичната тежест.

**Малкият бизнес като гръбнак на икономиката,
а не заложник на бюрокрацията**

- Въвеждане на принципа „Едно гише“ за регистрация и обслужване на фирмите;
- Намаляване на административните такси и срокове за издаване на разрешителни;
- Електронни услуги за фирмите, без нужда от хартиени документи;
- Подобряване на диалога с МСП по въпросите свързани с регулацията на сектора;
- Връщане доверието на българския бизнес в публичното възлагане, чрез въвеждане на автоматизиран мониторинг и контрол на поръчките и ценовите оферти;
- Намаляване на административната тежест при участие в обществени поръчки.

Производителност чрез технологии

- Подкрепа за използване на изкуствен интелект (AI), автоматизация и електронна търговия ERM/CRM системи, консултантски услуги, менторство;
- Структурни реформи, които улесняват иновациите, повишават производителността на МСП и стимулират създаването на висококачествен краен продукт;
- Създаване на стимули за научноизследователска и развойна дейност в помощ на МСП;
- Развитие на регионални иновационни хъбове в партньорство с университети и бизнес инкубатори в интерес на МСП по региони;
- Финансиране на дигитализацията на производствени процеси чрез програми за технологична модернизация.

Очакван ефект

Разширяване на присъствието на българските компании на европейските и глобалните пазари, ръст на износа и създаване на по-висока добавена стойност в икономиката. По-добрият достъп до финансиране, европейски средства и технологии ще повиши производителността на МСП, ще създаде нови работни места и ще увеличи доходите.

Нов административен модел в подкрепа на бизнеса

Цел

Създаване на бърз, предвидим и дигитализиран административен модел, който активно привлича инвестиции, подкрепя бизнеса и превръща държавата в партньор на икономическото развитие, а не в пречка на него.

Основни приоритети и мерки

Нов модел за привличане на инвестиции

- Обособяване на централно координационно звено, под надзора на ресорен заместник министър-председател, с представители от компетентните ведомства, регулаторни органи и общини, което да управлява процесите по структуриране, преговаряне, финансиране и изпълнение на стратегически инвестиционни проекти;
- Приоритетно административно обслужване за инвестиции, които отговарят на разширени критерии като реинвестиране на печалбата в българската икономика, прозрачно изплащане на данъчни и други нормативни задължения към държавния бюджет;
- Разработване и поддържане на цифрова инвестиционна платформа с динамична база данни за икономическия профил на България, стопански сектори, конкурентни предимства, региони, локации, свързаност с цел привличане на инвеститорски интерес и оптимизиране на икономическите процеси;
- Обвързване на приоритетните инвестиционни предложения с държавния бюджет, чрез залагането на буфери за обезпечаване на държавната подкрепа за всяка фискална година;
- Създаване на нова правна рамка за публично-частните партньорства;
- Организиране и провеждане на ежегоден престижен международен инвестиционен форум, който да привлича световни политически и бизнес лидери;
- „Икономизация“ на външната политика и облекчаване на процедурите за взаимодействие с икономическите партньори;
- Развиване на ефективни подходи в бизнес дипломацията: активиране и заздравяване на мрежата от външнотърговски аташета с въвеждане на конкретни цели и индикатори (KPIs), съобразени с особеностите и националния ни подход към съответната държава; гостъп до обучения, ефективен подбор;

- Създаване на обществена подкрепа за стратегически инвестиции, чрез активни информационни кампании и прозрачно представяне на целите и ползите за страната пред българските граждани.

Единен дигитален портал за взаимодействие между бизнеса и държавата

- Създаването на напълно дигитализиран единен инвестиционен портал, чрез който всички разрешителни, лицензи и регистрации да се заявяват, обработват и получават онлайн;
- Единна дигитална точка за достъп и комуникация с всички държавни и общински структури и агенции.

Изкуствен интелект за по-ефективно административно обслужване

- Въвеждане на системни програми за повишаване на дигиталните умения на служителите в администрацията;
 - Разработване и внедряване на дигитална система, на база на AI модели,
- за цялостно структуриране, анализ и оценка на обществените поръчки;
 - Въвеждане на автоматизирани механизми за контрол на входящите данни
- при заявления за плащания, субсидии и административни услуги, включително кръстосани проверки с налични регистри и бази данни;
- Извършване на автоматизирани проверки за конфликт на интереси, свързани лица и рискови профили при участие в обществени процедури и програми за финансиране;
- Автоматизация на процеса на кандидатстване за европейски средства по оперативни програми – валидиране на подадената информация, оценка на съвместимост и финално точкуване;
- Автоматизиране на рутинните дейности като справки, проверки, обработка на документи и попълване на стандартизирани формуляри чрез интелигентни системи, което ще освободи време на служителите за експертна и аналитична работа;
- Въвеждане на широк набор от електронни услуги, спрямо специфичните изисквания на различните ведомства;
- Разширяване на обхвата на електронните услуги с внедряване на системи базирани на изкуствен интелект за автоматично обработване на заявления, разрешителни и лицензи при ясно дефинирани условия;

- Използване на инструменти за прогнозен анализ за по-добро планиране на административното натоварване, ресурсите и бюджетните разходи;
- Преглед на всички съществуващи електронни страници, презентации за външно ползване и анализи, с цел изграждане на нова и модерна онлайн идентичност пред бизнеса и хората;
- Създаване на интегрирани облачни системи и споделени бази данни, които да се използват функционално спрямо нуждите на администрацията, с фокус ефективното споделяне на междуведомствена информация при разработка на инициативи със споделена отговорност;
- Въвеждане на механизми за интелигентно събиране и обработка на данни от външни източници, включително икономически, социални и секторни индикатори, които да подпомагат процесите по вземане на решения;
- Предоставяне на проактивни и персонализирани услуги като автоматично уведомяване на граждани и фирми за изтичащи срокове, налични програми за подкрепа или административни задължения;
- Разработка на интелигентни чат и гласови асистенти за непрекъснато обслужване на граждани и бизнес, които предоставят точна информация, насочват към правилната услуга и намаляват нуждата от физическо посещение;
- Прилагане високи стандарти за защита на личните данни, киберсигурност и съответствие с европейските регулации, така че технологиите да служат на хората, без да застрашават техните права.

Инвестиционен омбудсман

- Създаването на независим инвестиционен омбудсман с ясен мандат за защита на инвеститорите при случаи на административен произвол;
- Осигуряване на директна институционална връзка между инвестиционния омбудсман и Министерския съвет;
- Партньорства с международни финансови институции.

Държава, която ускорява иновациите

- Пълна дигитализация и автоматизация на административните услуги за бизнеса с ясни срокове, проследимост и минимален човешки фактор;
- Въвеждане на задължителен иновационен и конкурентен тест за всяка нова регулация, оценяващ въздействието ѝ върху технологичното развитие и инвестиционната среда;

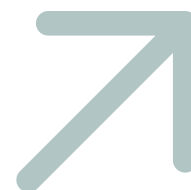
- Изграждане на прозрачни, публични и лесно достъпни регистри за режими, изисквания и процедури, които намаляват несигурността за инвеститорите и иноваторите;
- Актуализиране на законодателството спрямо новите технологии и въвеждане на регулаторни пясъчници, които позволяват тестване на иновации в реална среда при ясен контрол и намалена административна тежест.

Киберсигурност и защита на данните

- Прилагане на високи стандарти за защита на личните данни, киберсигурност и съответствие с европейските регулации;
- Обновяване на Националната стратегия за киберсигурност съобразно съвременните заплахи: AI-базирани атаки, измами със синтетично медийно съдържание и автоматизиран фишинг;
- Въвеждане на архитектура „нулево доверие“ като нов стандарт за сигурност: всяка заявка за достъп се проверява непрекъснато, независимо от нейния произход;
- Преминване към идентификация без използване на пароли чрез биометрия и многофакторна автентикация;
- Внедряване на принципа „сигурност по дизайн“ - сигурността се интегрира при разработката на системите, а не след тяхното въвеждане;
- Използване на AI за автоматизиран мониторинг, предиктивен анализ на рисковете и ранно откриване на заплахи.

Очакван ефект

Ускоряване на инвестиционните процеси, намаляване на административните разходи за бизнеса и повишаване на конкурентоспособността на икономиката. Това ще доведе до повече нови предприятия, разкриване на работни места и устойчив ръст на приходи в бюджета.

Образование и умения за икономиката на бъдещето

Цел

Изграждане на конкурентноспособен човешки потенциал, чрез модернизиране на образованието, развитие на STEM, дигитални умения и AI. Укрепване на връзката между образование, наука и бизнес и привличане на талант, така че България да се позиционира като регионален център за иновации и високотехнологични инвестиции.

Основни приоритети и мерки

Модернизиране на учебните програми в посока високи технологии, AI и стимулиране на професионалното образование и обучение

- Национални програми за дигитални умения с фокус върху AI и перспективни технологии;
- Финансиране на STEM направления;
- Стимулиране на средното професионално образование, съобразено с икономическия профил на съответния регион;
- Дуално обучение в партньорство с бизнеса;
- Привличане на международни университети и филиали;
- Оптимизиране на срока на степените бакалавър и магистър съобразно динамиката на съвременните реалности.

Политика за кадри от чужбина

- Програми за връщане на български специалисти от чужбина;
- Активна работа с историческите български общности зад граница;
- Привличане на социално ангажирани и успели българи в чужбина, заемащи ръководни длъжности в реномирани институции и университети, като секторни посланици за подпомагане на важни за България инициативи;
- Привличане на висококвалифицирани специалисти при ясни условия за работа и пребиваване.

Талант за икономиката на бъдещето

- Системно развитие на дигитални, инженерни, STEM и AI умения във всички образователни степени и мащабни програми за преквалификация и учене през целия живот;
- Задълбочено партньорство между бизнес, университети, БАН и научни институти чрез съвместни програми, докторантури, стажове и индустриално ориентирани изследвания;
- Целенасочени инициативи за насърчаване на предприемачеството сред млади хора и жени в технологичните и иновативните сектори.

Очакван ефект

Повишаване на производителността на труда, по-добро съответствие между уменията и нуждите на икономиката, намаляване на дефицита на кадри в ключови сектори и ускорено привличане на инвестиции с висока добавена стойност. Резултат - по-висока заетост, ръст на доходите, засилена иновационна активност и устойчиво икономическо развитие.

Иновациите,
високите технологии и
интелектуалната
собственост като
двигател на икономиката

Цел

Ускоряване на икономическия растеж на България чрез превръщането ѝ в регионален център за иновации, AI и високотехнологични производства, които създават добре платени работни места, качествен износ и устойчиво развитие.

Основни приоритети и мерки

България – регионален хъб за иновации и технологии

- Награждане и дългосрочна институционална подкрепа на институти и центрове за изкуствен интелект и компютърни науки, включително чрез по-тясна връзка с индустрията и комерсиализация на научните резултати;
- Позициониране на България като регионален лидер за трансграничен обмен на данни, дигитални услуги и високотехнологично производство, в пълно съответствие с европейските стандарти за киберсигурност и оперативна съвместимост;
- Оползотворяване на предимствата на България за изграждане и развитие на центрове за данни, гигафабрики за изкуствен интелект, високотехнологични изчисления и облачни услуги, които да обслужват науката, администрацията и бизнеса. Привличане на стратегически партньори;
- Активно участие на България в европейските технологични инициативи в сфери като космически технологии, сигурни комуникации, наблюдение на Земята и стратегическа цифрова инфраструктура;
- Присъединяване на България като асоцииран член на Европейската космическа агенция.

Научноизследователска и развойна дейност като стратегически приоритет

- Разширяване на мрежата от научно-развойни и инженерни центрове в сектори с висока добавена стойност като мехатроника, роботика, индустриален софтуер, автомобилна електроника, нови материали и други;
- Насърчаване на съвместни изследователски проекти между международни компании, български предприятия, университети и научни организации, при които развойната дейност и интелектуалната собственост се създават в България;

- Награждане на данъчните и финансови стимули за НИРД чрез по-широко признаване на разходите за иновации, ускорена амортизация на научна и технологична инфраструктура и подкрепа за стартиращи компании, които инвестират в изследвания преди още да реализират печалба;
- По-тясна интеграция между производството и развойната дейност чрез насърчаване на автоматизацията, внедряване на AI и създаване на собствени инженерни решения, а не само подизпълнение;
- Въвеждане на регулаторни пясъчници, които позволяват тестване на иновации в реална среда, при ясен контрол и при намалена административна тежест.

Развитие на високотехнологични сектори за национален и технологичен суверенитет

- Активно участие на България в европейската инициатива за полупроводници и интегриране на български фирми във веригата на стойността;
- Награждане на традициите и националния капацитет в областта на микроелектрониката чрез партньорства с европейски и световни компании и разширяване на българската екосистема;
- Инвестиции в изчислителни центрове, облачна инфраструктура и високоскоростни мрежи за данни, които да подкрепят както AI, така и индустриалните и научните приложения;
- Създаване на Национален център за наблюдение, координация и управление с постъпваща информация от спътници, безпилотни летателни системи и други източници. Регулярно наблюдение и ефективно управление на процеси, свързани със сигурността, граничен контрол, опазване на околната среда и горите, транспорт, урбанизация, селско стопанство, бедствия и аварии;
- Развитие на съществуващия капацитет, ноу-хау, работна сила и специализация в автомобилната индустрия към цялостно и поетапно сглобяване и производство на електрически автомобили.

Подкрепа на българската отбранителна индустрия и наука

- Активно включване на националната отбранителна индустрия във всички проекти за модернизация на Въоръжените сили при ясни критерии за капацитет, добавена стойност и прозрачност;
- Гарантиране сигурността на доставките, развитие и създаване на устойчиви работни места чрез индустриално сътрудничество, трансфер на технологии и участие в реалното производство;

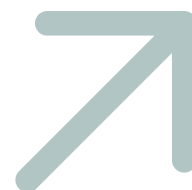
- Интегриране на отбранителната индустрия в европейската технологична и индустриална база, участие във вериги на доставки и съвместни проекти, които подпомагат технологичното развитие и конкурентоспособността на националната ни индустрия;
- Намаляване на зависимостта от външни доставчици;
- Подкрепа на съвместни изследвания и иновации;
- Максимално използване на фондовете и механизмите по EDF, SAFE и DIANA.

Патенти и интелектуална собственост като национален приоритет

- Създаване на национална програма за повишаване на патентната култура сред учени, инженери и предприемачи чрез обучения, консултации и достъп до експертна помощ;
- Финансова подкрепа за патентоване на български изобретения на международно ниво, включително покриване на част от разходите за европейски и световни патенти;
- Изграждане на технологични трансферни офиси към университети и научни организации с ясни стимули за изследователите да комерсиализират резултатите от своята работа;
- Въвеждане на данъчни облекчения за компании, които разработват и регистрират интелектуална собственост в България и реализират приходи от лицензиране;
- Настърчаване на съвместни патенти между наука и индустрия чрез целеви програми, в които финансирането е обвързано с реална защита и използване на интелектуалната собственост.

Очакван ефект

Преход на българската икономика от модел, основан на евтин труд и подизпълнение, към модел, базиран на технологии, иновации, AI и висока добавена стойност. Това ще доведе до по-бърз икономически растеж, по-високи доходи и утвърждаване на България като водещ иновационен център в региона.

Развитие на индустрия около собствената суровинна база и усвояване на добавената стойност в България

Цел

Преход от модел, основан от износ на суровини, към индустриална икономика с висока добавена стойност, чрез изграждане на пълни производствени вериги в България, технологично обновление на преработващата индустрия и интеграция в европейските индустриални екосистеми.

Основни приоритети и мерки

Стратегически преход от износ на суровини към производство и експорт на продукти с висока добавена стойност

- Развитие на дълбока вътрешна преработка и интегриране на българските предприятия в европейските вериги за доставки в съответствие с Регламента за критичните суровини (CRMA), Акта за нулевата индустрия (NZIA) и Сделката за чиста индустрия;
- Разкриване на нови работни места и качествена промяна в структурата на заетостта с по-висок дял на инженери, техници, химици, оператори на високотехнологично оборудване и специалисти по контрол на качеството.

Изграждане на интегрирани индустриални вериги около националната суровинна база чрез „затваряне на производствения цикъл“

- От добив през рафиниране и преработка до производство на полуфабрикати, компоненти и крайни продукти с висока технологична сложност;
- Приоритет върху електромобилност, енергийна инфраструктура, електроника, зелени технологии, козметика и фармация.

Улавяне на пълния потенциал на стратегическите суровини

- Инвестиции в преработка на благородни и неблагородни метали, както и на биоресурси с индустриален потенциал;
- Залагане и договаряне на български проекти в стратегическата рамка за критични суровини на Европейската комисия.

**Очакван
ефект**

Значително увеличаване на индустриалната добавена стойност в икономиката и ръст на износа на високотехнологични продукти. Повишена икономическата устойчивост и намалена зависимост от външни вериги за доставки. Подпомагане преодоляването на регионалните дисбаланси. Позициониране на България като стратегически индустриален партньор в Европа.

Ключова
инфраструктура за
ускорено икономическо
развитие

Цел

Изграждане на модерна, свързана и устойчива инфраструктура, която подкрепя индустриалното развитие, регионалната кохезия и енергийната сигурност на България. Ускорени инвестиции в транспорт и индустриални зони, както и надеждни енергийни системи, създаващи предвидима среда за бизнеса и инвеститорите.

Основни приоритети и мерки

Индустриални зони и паркове

- Развитие на напълно подготвени индустриални зони с изградена енергийна, водна, цифрова и логистична инфраструктура;
- Създаване и развитие на регионални инвестиционни хъбове извън София като ключов инструмент за балансирано териториално развитие и намаляване на регионалните дисбаланси;
- Приемане на държавна концепция за индустриални зони с ясни критерии, които да отговарят на актуалните потребности на бизнеса;
- Актуализация на правната рамка, включително на Закона за индустриалните паркове, която да стимулира развитието на приоритетни зони и да насърчава привличането на частен капитал.

Транспортна и ВиК инфраструктура

- Завършване на ключови магистрали и жп коридори, включително и чрез публично частни партньорства;
- Ускореното завършване на ключовите автомагистрали и железопътни коридори от трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T);
- Развитие на свързаността по оста Север-Юг и Изток-Запад, включително модернизацията на железопътните линии към Румъния, Гърция, Сърбия и Турция, както и изграждането на такава със Северна Македония по коридор N° 8;
- Модернизацията на морските и речните пристанища, както и на ключовите летища, за позиционирането на България като логистичен и търговски хъб в Югоизточна Европа.

Енергийна сигурност

- Гарантиране развитието на базови мощности и диверсификация на енергийните източници, балансирано с развитието на ВЕИ и системи за съхраняване на енергия;
- Инвестиции в енергийна инфраструктура, която да осигури капацитет за центрове за данни и изкуствен интелект (гигафабрики) и други дълбоки технологии.

Очакван ефект

Намаляване на логистичните разходи и повишаване на инвестиционната активност в страната. По-балансирано регионално развитие, с нови работни места, включително и извън големите икономически центрове.

Цел

България да надгради конкурентните си регионални предимства и да се утвърди като активен участник в новата енергийна архитектура на Европа - сигурен, независим и предвидим енергиен партньор. Евтина, сигурна и устойчива енергия за домакинствата и бизнеса, силна държавна роля там, където е стратегически необходимо, и честна конкуренция там, където пазарът може да работи.

Основни приоритети и мерки

България - от транзитна територия към енергиен хъб

- Превръщане на страната от преносител в активен търговец на енергийни ресурси;
- Стимулиране на регионалното взаимодействие и договаряне на доставката на енергийни ресурси;
- Насърчаване на енергийната дипломация във външната политика.

Развитие на газовите транспортни връзки и потенциал

- Надграждане и пълноценно използване на газопреносната мрежа;
- Увеличаване на капацитета на връзките за пренос със съседните държави;
- Газови електроцентрали като балансиращи мощности, осигуряващи стабилност при висок дял ВЕИ.

Диверсификация и децентрализация на енергийните източници

- Комбиниране на ядрена енергия, ВЕИ, природен газ и местни ресурси;
- Намаляване на зависимостта от единични доставчици;
- Стимулиране изграждането на домакински, кооперативни и общински алтернативни източници на енергия.

Съхранение на енергия – ключ към сигурността

- Развитие на:
 - > ПАВЕЦ;
 - > Батерийни системи;
 - > Нови и иновативни технологии.
- Бърза и ефективна интеграция със системния оператор за балансиране на мрежата.

Максимална енергийна автономия

- Оползотворяване на българските природни дадености;
- Подкрепа за собствени технологии и иновации;
- Засилване на дейностите по проучване и добив на природен газ в Черно море;
- Подготовка и задържане на български кадри в сектора;
- Разширяване на ПГХ „Чирен“.

Оздравяване на държавните енергийни гружества

- Пълен финансов и управленски одит на енергийните гружества;
- Реформа на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ – от квази фискален източник към инструмент за инвестиции и стабилизиране;
- Недопускане на умишлен фалит с цел приватизация или концесия;
- Прилагане на показателите за ефективност и финансова дисциплина;
- Повишаване на изискванията към професионалната квалификация на кадрите;
- Спазване на правилата за публична отчетност;
- Проучване и анализ на възможността за публичното предлагане на миноритарни дялове от енергийните гружества на БФБ, с цел повишена прозрачност и достъп до алтернативно финансиране.

Национална енергийна стратегия до 2050 г.

- Синхронизирана с европейските цели за ефективност и енергийната сигурност;
- Ясна пътна карта със средносрочен (2035 г.) и дългосрочен (2050 г.) хоризонт с актуализация на всеки 5 години;
- Сценарийно планиране на енергийния микс и системната адекватност;
- Обвързване със специфични инвестиционни програми;
- Реалистична национална позиция за Европейската схема за търговия с емисии и Зелената сделка, с фокус върху защита на индустрията;
- Постоянен мониторинг и публичен отчет.

Развитие на базови енергийни мощности

- Загължителен план за развитие с конкретни проекти, срокове и финансиране;
- Изграждане на нови ядрени мощности;
 - > Гарантиране на ясни времеви и финансови условия
 - > Осигуряване на ефективна интеграция и ядрена безопасност

Гарантиране на националната сигурност в енергетиката

- Съхранение на капацитета на възлищните електроцентрали като единствена автономна базова мощност в случай на криза.
- Киберсигурността – ключов фактор за устойчивостта на енергийната система.

Модерна и надеждна енергийна инфраструктура

- Инвестиции в електропреносната и разпределителната мрежи с фокус върху цифровизацията за оптимизиране на управлението и редуциране на аварии и прекъсвания;
- Плавно и балансирано развитие на ВЕИ, електрификацията на транспорта и индустрията, съобразено с изграждането на нови базови мощности, които да осигуряват надеждна и евтина енергия;

- Пренасочване на публични средства от временни компенсации към модернизация;
- Привличане на частни инвестиции и засилване на ПЧП;
- Засилване на трансграничните връзки.

Предвидима и справедлива нормативна рамка

- Ясни и прозрачни правила за всички участници;
- Недопускане на фаворизиране на технологии или компании;
- Насърчаване на реална конкуренция.

Хората в енергетиката – стратегически капитал

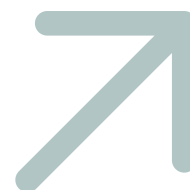
- Национална програма за млади специалисти – стипендии и договори за работа;
- Дуално обучение с участие на енергийните гружества.

Отговорна либерализация на пазара за бита

- Задълбочен социално-икономически анализ преди решения;
- Оценка на ефекта върху цени, доходи и инфлация;
- Етапност и защита на уязвимите домакинства.

Очакван ефект

Стабилни и поносими цени за домакинствата и бизнеса, сигурност на доставките и независимост. България като регионален енергиен лидер и нетен износител. Реален принос към зеления преход и енергийните иновации.

Цел

Изграждане на жизнеспособен, устойчив и конкурентоспособен аграрен сектор, основан на силни семейни ферми, модерни производства и справедливи пазарни отношения, който гарантира хранителната сигурност на страната и развитието на селските райони.

Приоритети и мерки

Растениевъдство с дългосрочна визия

- Политики и законодателни инициативи за формирането на устойчиви семейни производства и фермерски стопанства;
- Създаване на устойчиви модели и механизми на ползване на земеделските земи, базирани на дългосрочни ангажменти и минимизиране на съществуващите проблеми с ротации и бели петна;
- Приоритизиране на производство в чувствителни сектори като плодове, зеленчуци и животновъдство и други сектори с добавена стойност, осигуряващи хранителен суверенитет.

Очакван ефект

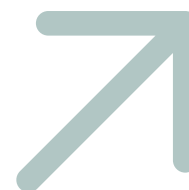
По-устойчиви ферми, сигурност за дългосрочни инвестиции и увеличено вътрешно производство в ключови сектори.

Модерно и реално животновъдство

- Национални програми за подобряване на продуктивността и генния състав на отглежданите в България животни на база на най-добрите европейски и световни практики;
- Подпомагане, обвързано изцяло с реални животни и реално произведена продукция, с надеждни електронни системи за проследяване;
- Актуализиране на протоколите за реакция при епизоотии с фокус върху превенцията, бързата диагностика и ограничаване на щетите за стопанствата;

Очакван ефект

Прекратяване на практиките с фиктивни стопанства, стабилни доходи за реалните фермери и конкурентоспособно животновъдство.

Храни и пазарна справедливост

- Изграждане на силна, модерна и независима система за контрол на качеството и безопасността на храните по цялата верига;
- Създаване на електронен регистър за търговията на едро с храни за по-добра проследимост и изсветляване на сектора;
- Повече прозрачност в ценообразуването и ефективна борба с нелоялните търговски практики спрямо производителите и преработвателите;
- Издигане ролята на браншовите стандарти и особено на БДС, като гаранция за качество гарантирано от държавата;
- Въвеждане на система за допълнително етикетирание (опростени браншови стандарти), като доброволни браншови маркировки, гарантирани от държавата, с цел доверие у потребителите;
- Развитие на нови и съществуващи основни тържища за търговия на плодове, зеленчуци и храни и стимулиране на регионални логистични и дистрибуционни центрове, управлявани от кооперативи или публично-кооперативни партньорства.

Очакван ефект

Повишено доверие в българската храна, честна конкуренция по веригата и по-добра защита на потребителите.

Хранителна сигурност като стратегически приоритет

- Целенасочено увеличаване на производството на основни български храни чрез подкрепа за местните производители и преработватели;
- Стимулиране на консумацията на местно произведена храна, включително чрез стимулиране на традиционни продукти свързани с туризма, регионалните кулинарни традиции и занаятчийство;
- Облекчаване на режима на директни продажби и благоприятстване на продажби на храни в региона, в които са произведени;
- Изграждане на механизми за гарантиране на продоволствената независимост на България при кризи, прекъснати вериги на доставки и извънредни ситуации.

Очакван ефект

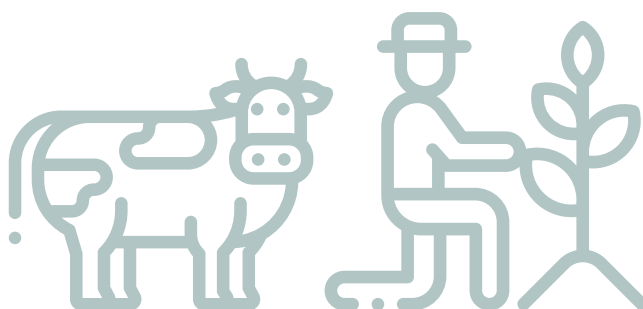
По-висока степен на самозадоволяване и устойчивост на страната при външни сътресения.

Управление на риска и стабилност на доходите

- Създаване на взаимоспомагателен гаранционен фонд за помощ при климатични бедствия, пазарни кризи и рязка загуба на доходи;
- Настърчаване на застраховането в земеделието чрез съфинансиране и по-добри условия за фермерите;
- Механизми за подкрепа при договори с отложено плащане и участие по европейски програми, когато стопанствата изпитват временни ликвидни затруднения.

Очакван ефект

По-малко фалити, по-голяма предвидимост и повече дългосрочни инвестиции в сектора.

Нулева толерантност към измами

- Край на подпомагане без пряк резултат от произведена продукция постъпила в търговски оборот;
- Изкореняване на възможностите за подпомагане на виртуални животни и фиктивни ушни марки;
- Тежък контрол при отдаване на гържавни и общински пасища с невъзможност за отдаване на същите без реална и адекватна обвързаност с животни, както и липса на подпомагане при нарушение на този принцип;
- Облекчени административни правила за малки и средни, но реални земеделски производители и преработватели на собствена продукция;
- Прекратяване на принципа подпомагане заради самото подпомагане – всички средства за подпомагане следва да са пряка зависимост от националните цели и да реализират тяхното постигане.

Очакван ефект

Справедливо разпределение на средствата и насочването им към активните фермери.

Коопериране и къси вериги на доставка за по-силна пазарна позиция

- Създаване на съвременна и работеща правна рамка за сдружаване в земеделието, която да даде правно основание за създаване на фермерски кооперации (кооперативи), водни кооперации, рибарски кооперации, и др.;
- Стимулиране на кооперативите като основен инструмент за икономическа устойчивост на малките и средни земеделски стопанства;
- Насърчаване на съвместни инвестиции в техника, съхранение, преработка и маркетинг, които намаляват разходите и увеличават пазарната сила на фермерите;
- Намаляване на административната тежест при създаване и функциониране на кооперативни форми и тяхното административно признаване за групи и организации на производители;
- Запазване на досега съществуващите форми на коопериране - земеделски кооперации и гарантиране на интересите на техните членове;
- Улеснен режим за регистрация на малки обекти за преработка и производство на храни с приоритизиране на коопериране;

- Стимули за къси вериги на доставка, директни продажби и развитие на фермерски и регионални продукти с висока добавена стойност;
- Хармонизиране на контролните режими, така че да не възпрепятстват развитието на малките производители, както и реализацията на директни продажби;
- Формулиране на определение за кооперативна сделка – сделка между членове на една кооперативна структура, която не се разглежда като търговска сделка, до момента в който продукцията не напусне кооперативната верига;
- Обмен на добри практики с утвърдени кооперативни модели в ЕС;
- Насърчаване на млади фермери и предприемачи да участват в кооперативни структури.

**Очакван
ефект**

По-конкурентни производители,
по-добри изкупни цени и по-висока добавена стойност,
оставаща в селските райони.

Силно и отговорно браншово представителство

- Приемане на закон за браншовите организации в сектора, който да въведе ясни критерии за представителност и отчетност;
- Делегиране на реални функции към представителните браншови организации, включително участие в политики, обучения и достъп до националните електронни системи с права за работа в тях.

**Очакван
ефект**

По-добър диалог между държавата и сектора
и политики, съобразени с реалните нужди
на фермерите.

Напояването като национален приоритет

- Стратегически инвестиции в основната напоителна инфраструктура с фокус върху възстановяване и модернизация;
- Насърчаване на водно сдружаване и коопериране за ефективно местно управление на водните ресурси;
- Разширяване на поливните площи и въвеждане на водоспестяващи технологии;
- Създаване на форми на отдаване за трайно ползване на второстепенна и третостепенна инфраструктура за напояване приоритетно на водни кооперативи и други колективни структури за стопанисване, при намаляващи такси достигащи до нула при инвестиции във възстановяване на същите.

Очакван ефект

По-високи и по-стабилни добиви,
намален риск от суши и по-конкурентно
растениевъдство.

Устойчиво горско и ловно стопанство

- Спешни мерки за финансово и организационно стабилизиране на държавните горски структури;
- Развитие на нови източници на приходи извън дърводобива като екотуризъм, екосистемни услуги и създаване на условия за приходи от възлеродно поглъщане;
- Засилена превенция и модерни системи за ранно откриване и борба с горските пожари;
- Подготовка на дългосрочна реформа на Закона за горите с фокус върху устойчивото управление;
- Политика на интензивно залесяване на нужните терени;
- Засилване на борбата с браконьерството;
- Противодействие на незаконното изсичане на гори с помощта на информация от спътници и безпилотни летателни системи и прилагане на изкуствен интелект за обработка на данни.

Очакван ефект

По-здрав и устойчиви гори,
стабилни приходи и по-добра защита
на природния ресурс.

Рибарство и аквакултури

- Създаване на условия за по-пълноценно използване на гаденостите на държавата за производство на риба и аквакултури във вътрешните водоеми при симбиоза с другите водни дейности;
- Държавна политика за запазване и увеличаване на рибния ресурс в българската акватория на Черно море и река Дунав, чрез съвременни методи, добри практики и водещи технологии;
- Развитие на инфраструктурата за продажба, логистика и доставка на риба и аквакултури;
- Развитието на кооперирането и формите на публичното частно партньорство за постигане на предвидените цели;
- Поощряване на отглеждането на иновативни аквакултури с пазарен потенциал.

Очакван ефект

Запазване на поминъка на рибарските общности в Черно море и река Дунав и увеличаване на рибния ресурс, което ще подкрепи логистиката, доставките и продажбите в цялата страна.

Държавни зелени активи и нови доходи

- Разработване на механизми за сертифициране и търговия с възлеродно поглъщане и екосистемни услуги от гори и земеделски земи;
- Създаване на нови източници на доход за фермери и горски стопанства чрез участие в зелени пазари;
- Активна позиция на България при формирането на европейските зелени политики, така че националните интереси да бъдат защитени.

Очакван ефект

Допълнителни приходи в селските райони и по-устойчиво управление на природните ресурси.

Електронизация и изкуствен интелект в земеделието

- Изграждане на единна електронна система на земеделската администрация, която обединява регистри, заявления и контролни механизми;
- Намаляване на бюрокрацията чрез автоматизирани проверки, кръстосан контрол на данни и дигитално обслужване на фермерите;
- Използване на изкуствен интелект за анализ на данни, планиране на политики и по-бързи, точни и предвидими административни услуги;
- Развиване на сателитни и дрон технологии за наблюдение и анализ в помощ на земеделските производители;
- Използване на иновативни дрон базирани технологии за борба с градушките и извалване.

Очакван ефект

Модерна, прозрачна и ефективна администрация, която спестява време и средства на фермерите и подпомага развитието на сектора. Модерни методи за повишаване на добивите и по ефективна борба с градушки и засушаване.

Цел

България да е конкурентна туристическа страна, която предлага продукт с високо качество в четири сезона, реализира устойчив растеж, развива местните общности, като същевременно се опазват природните и културните ресурси.

Приоритети и мерки

Свързаност

- Подобряване на довеждащата инфраструктура до националните курорти, културни и исторически забележителности;
- Подкрепа на чартърни линии чрез реклама и съвместни програми;
- Подобряване на туристическата инфраструктура в националните курорти;
- Привличане на нови авиопревозвачи и увеличаване на обемите на съществуващите;
- Подобряване на визията и обслужването на летищата, автогарите и пристанищата.

Достъпност

- Подобряване на скоростта на издаване на визи и спирането на загуба на туристи поради бавни визови процедури;
- Подобряване на качеството на работа на консулските ни служби.

Кадрово обезпечаване и качество на туристическия продукт

- Ребрандиране на сектора. Промяна на имиджа му сред работодателите и учащите;
- Актуализиране на наредбите, свързани с времетраенето и периодите на туристическите стажове за студенти и ученици;
- Повишаване на образованието и квалификацията на кадрите в сектора;
- Създаване на механизъм за реално измерване на качеството на туристическите услуги;
- Чисти, сертифицирани и погредени плажове с безопасни атракции, които са достъпни за всички.

Реклама и маркетинг

- Увеличаване на съвместните маркетингови продукти с бизнеса, НПО, общини и туроператори. Децентрализиране на рекламните дейности;
- Създаване на фонд за обезпечаване на съвместни рекламни дейности с бизнеса и развитието на бранд „България“;
- Подобряване на представянето на страната ни на световните туристически борси и активно участие като страна партньор на ITB, WTM и др.;
- Създаване на нов статут – „Посланици на туризма на България“;
- Адекватен на пазарните условия бюджет на Министерството на туризма за повишаване видимостта на България на чуждестранните туристически пазари;
- Увеличаване на участието на България в международни форуми към световни и европейски организации и привличане на тяхното провеждане у нас;
- Създаване на програми за хора над 55 години, насочени към туризъм извън силен летен и зимен туристически сезон;
- Засилено взаимодействие с водещи журналисти, травър влогъри и блогъри с цел популяризиране на страната;
- Представяне на страната ни като място за практикуване на целогодишен туризъм и промяна на имиджа ни за сезонна дестинация.

Инвестиции в материална база, финансови инструменти и околна среда

- Активна кампания за изграждане и поддържане на велоалеи и туристически пътеки в цялата страна;
- Оптимизиране на използването на водите от геотермалните ни източници за развитието на модерен и проспериращ балнео и СПА туризъм;
- Работа с местните власти за изграждане на буферни общински и държавни паркинги в курортите;
- Обезпечаване с достатъчен брой медицински лица и центрове в националните курорти;
- Устойчива и предвидима данъчна политика в сектора;
- Инвестиране в развитието на медицинския туризъм и превръщането на страната ни в привлекателен център за здравни грижи;

Очакван ефект

Модерен, развит и висококачествен туризъм с висока добавена стойност и запазена идентичност.

РАЗДЕЛ ТРЕТИ

Модерна инфраструктура и свързаност

Цел

Изграждането на ефективна, дигитална и социално отговорна държава. Устойчиво развити региони, подобрена свързаност, обособени и развити индустриални зони. Ефективна и модерна градска среда, с достъп на всеки гражданин до здравна, образователна, културна, транспортна и социална инфраструктура.

Приоритети и мерки

Дигитален, модерен и ефективен строителен процес

- Пълна дигитализация на дейностите по устройственото планиране, инвестиционното проектиране и разрешаването на строителството;
- Предвидимост и бързина в инвестиционния процес, чрез съкращаване на срокове и премахване на ненужната административна тежест;
- Пълни и точни кадастрални карти и кадастрални регистри в цялата страна;
- Засилен контрол върху незаконното строителство.

Гарантирани и качествени ВиК услуги на справедливи цени

- Спешно планиране на инвестиции в съоръжения за питейно водоснабдяване, приоритетно в региони с безводие или нарушено водоснабдяване;
- Намаляване на загубите на вода чрез модерни и „умни“ решения и добро стопанско управление;
- Ясни и еднакви за всички оператори критерии за качество и ефективност на ВиК услугите;
- Регулиране на цените според принципа „цена срещу качество“;
- Реален контрол върху ВиК операторите и ясна отговорност за поддръжката и инвестициите във ВиК инфраструктурата.

Устойчива жилищна политика и модерна градска среда

- Създаване на Национален фонд за обновяване на многофамилни жилищни сгради, в допълнение към съществуващите механизми за финансиране на тези дейности;

- Лесно и достъпно целево държавно заемно финансиране за реновиране на етажните собствениости;
- Инвестиции в модерна, устойчива и ефективна градска среда чрез справедливо финансиране на общинските проекти.

Силни региони – равни възможности

- Целенасочени инвестиции в по-слабо развитите региони на страната и преодоляване на социално-икономическите неравенства;
- Засилване на публично-частното партньорство при реализиране на значими инфраструктурни проекти в отделните региони;
- Обособяване на „готови за ползване“ индустриални зони в слаборазвитите региони на страната и създаване на стимули за инвестиции и разкриване на нови работни места;
- Гарантирана свързаност до всяко населено място, с достъп до здравна, образователна, социална и културна инфраструктура;
- Засилване на трансграничното сътрудничество в граничните региони и развитие на по-оживени икономически връзки от двете страни на границата;
- Засилена роля на общините и финансова децентрализация.

Развитие на рекреационните дейности в Природен парк „Витоша“

- Актуализация на плана за управление с участие на експертната общност;
- Пълна координация между ресорните министерства и Столична община;
- Обновяване на лифтовата инфраструктура за четирисезонен туризъм;
- Създаване на зелени коридори и екологичен транспорт за интеграция с градската мобилност;
- Подкрепа за природозащитни инициативи и въвеждане на стандарти за управление на водите и отпадъците.

Очакван ефект

Модерна, справедлива и работеща държава, която служи на хората, осигурява сигурност, развитие и качество на живот за всички български граждани.

Цел

Изграждане на модерна, балансирана, екологосъобразна и гостъпна транспортна система, работеща в услуга на гражданите и икономиката. Позициониране на България като ключов логистичен и транзитен център в Югоизточна Европа, както и като критичен елемент в търговията и свързаността между Европа, Азия и Африка. България като лидер и регионален хъб за трансграничен обмен на данни и цифрови услуги.

Основни стратегически приоритети

Инфраструктура и свързаност

- Изграждане на модерни транспортни коридори, интегрирани в европейската мрежа TEN-T;
- Заздравяване на критична инфраструктура за увеличени търговски потоци през паневропейските транспортни коридори;
- Създаване на единна национална транспортна схема, обвързваща автомобилен, железопътен, воден и въздушен транспорт в общи логистични вериги;
- Инвестиции в интермодални терминали и логистични хъбове;
- Развитие на високоскоростна дигитална инфраструктура и международна свързаност на България с ЕС и трети страни.

Устойчивост и екологосъобразност

- Пренасочване на автомобилните и товарни превози към обществен и железопътен транспорт;
- Намаляване на въглеродния отпечатък и замърсяването в градовете.

Дигитализация и иновации

- Внедряване на умни транспортни системи, автоматизация и изкуствен интелект;
- Повишаване на безопасността, ефективността и управлението на трафика.

Секторни приоритети и мерки

Цел

Ускорено изграждане или модернизация на ключови пътни трасета. Въвеждане на интелигентни системи за управление и оптимизация на трафика. Спешни ремонти на рискови участъци за повишаване на пътната безопасност.

Приоритети и мерки

Изграждане и довършване на ключови национални проекти, осигуряващи вътрешна и международна свързаност:

- АМ „Хемус“
- АМ „Струма“
- Високоскоростен път „Видин – Ботевград“
- АМ „Черно море“
- АМ „Рила“
- АМ „Русе – Маказя“
- АМ „Лесово – Марица“
- Довършване на югозападна гъга на Софийски околновръстен път
- Разширение на АМ „Тракия“ от София до АМ „Марица“
- Тунел под Шипка
- Тунел под Петрохан
- Транспортни връзки през река Дунав
- Нови и подобрени ГКПП

Качествени ремонти на второстепенните пътища в страната:

- Приоритетен ремонт на пътищата в лошо състояние и компрометираните участъци;

- Спешно укрепване и реконструкция на рискови мостови съоръжения;
- Приоритетно развитие на пътната мрежа в Северна България.

Безопасност на пътя – човешкият живот е приоритет

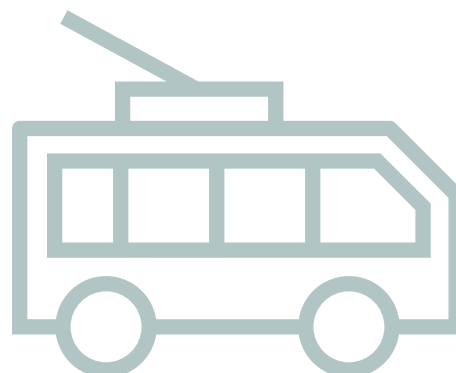
- Премахване на „черните точки“ по републиканската пътна мрежа;
- Задължителни одити за безопасност на всеки нов или рехабилитиран пътен проект;
- Строг контрол на скоростта и модерни системи за управление на трафика;
- Обновяване на маркировка и сигнализация и въвеждане на модерни ограничителни системи;
- Стратегия за постепенно намаляване на автомобилния трафик чрез реални алтернативи за придвижване.

Устойчиво финансиране на пътищата

- Стабилен модел за финансиране на пътния сектор, без хронични дефицити;
- По-висока събираемост и справедливи правила в тол-системата;
- Привличане на частни инвестиции чрез публично-частни партньорства;
- Насочване на приходите от пътни такси директно в строителство и поддръжка.

Качествен обществен транспорт

- По-добър достъп до болници, училища и работни места чрез качествени пътни връзки;
- Намаляване на регионалните различия чрез целенасочени инфраструктурни инвестиции;
- Обновяване на парка на обществения транспорт с нискоемисионни и електрически превозни средства.

Зелен транспорт

- Развитие на зарядна инфраструктура за електромобили и алтернативни горива;
- Намаляване на вредните емисии от транспорта.

Очакван ефект

По-безопасна и достъпна пътна мрежа, по-малко задръствания, по-чиста околна среда и по-висока конкурентоспособност на икономиката.

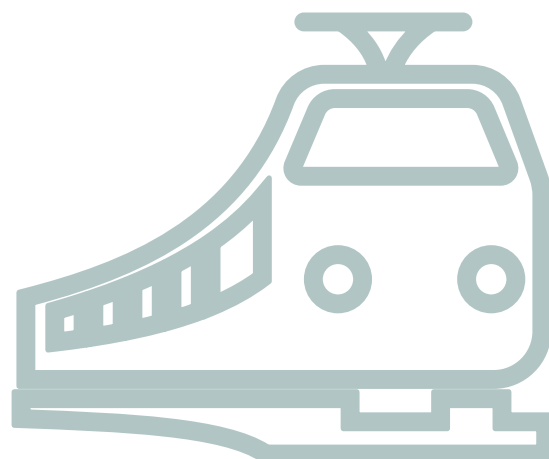
Цел

Модерна и безопасна инфраструктура, нов подвижен състав и финансово стабилни държавни предприятия.

Приоритети и мерки

Модерни железопътни коридори и бързо придвижване

- Завършване на модернизацията на основните железопътни коридори от TEN-T мрежата:
 - Западна ос - София–Перник–Рагомил–Кулата; Жп възел „София“; Столник– Мездра–Медковец–Срацимир–Видин
 - Централна ос - Жп възел Русе и жп възел Горна Оряховица; Русе – Горна Оряховица – Димитровград; Жп възел Пловдив; Пловдив (Крумово) - Свиленград
 - Източна ос - Русе – Варна; Жп възел Варна; Карнобат – Сингел; у-к Нова Загора – Симеоновград
 - Хоризонтална южна ос - Република Северна Македония – Гюешево – Рагомил; Република Сърбия – Драгоман – София – Пловдив - Бургас
- Повишаване на скоростите по ключовите линии до 160–200 км/ч;
- Пълна електрификация на стратегическите участъци от националната железопътна мрежа;
- Развитие на Коридор N8 и други стратегически международни железопътни връзки и трансгранични участъци.

Сигурен, надежен и модерен жп транспорт

- Въвеждане на европейската система за управление на влаковете (ERTMS) по основните направления и минимизиране на възможността за човешка грешка;
- Внедряване или надграждане на интелигентни системи за управление на трафика;
- Поддържане и модернизация на железопътните активи според реалното им състояние;
- Оптимизиране на капацитета и ефективността на съществуващата инфраструктура.

Нов подвижен състав и по-добро обслужване на пътниците

- Спешен анализ на договорите с "Ивкони Експрес" за извършване на обществени превозни услуги с железопътен транспорт в Южен и Северен регион на Република България, с цел минимизиране на негативните последици върху БДЖ, държавния бюджет и защита на обществения интерес;
- Закупуване на нови локомотиви и съвременни пътнически вагони;
- Обновяване на влаковете с модерни, енергийно ефективни и климатизирани композиции;
- Повишаване на комфорта, чистотата и качеството на услугата за пътниците;
- Въвеждане на нови услуги и дигитални решения за по-удобно пътуване;
- Гъвкава тарифна политика и по-добра достъпност на железопътния транспорт.

Силен железопътен товарен сектор

- Увеличаване на дела на железниците в товарните превози;
- Развитие на интермодални терминали и логистични центрове;
- Създаване на конкурентни условия за комбинираните превози;
- По-добра свързаност на индустриални зони с жп мрежата;
- Завършване на модернизацията на Централна гара София.

Зелена и енергийно ефективна железница

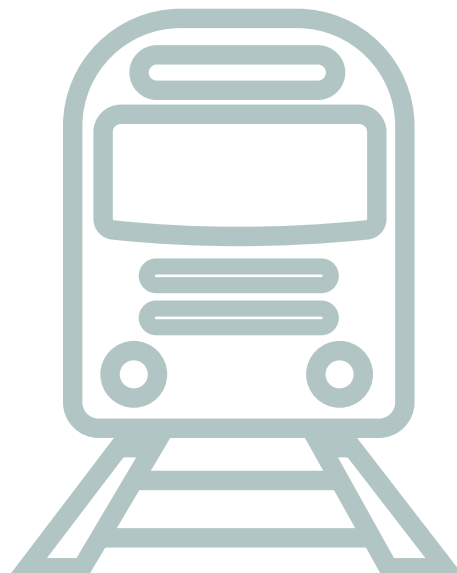
- Въвеждане на енергоефективни технологии и използване на възобновяеми енергийни източници;
- Намаляване на емисиите чрез прехвърляне на товари и пътници от пътния към железопътния транспорт;
- Развитие на устойчив и екологичен железопътен транспорт.

Ефективно управление и европейско финансиране

- Максимално усвояване на средствата от европейските фондове и програми;
- Технологична модернизация на железопътните предприятия;
- По-ефективно управление и прозрачни обществени поръчки в железопътния сектор.

Очакван ефект

Повече пътници и товари по железопътната мрежа, по-ниски разходи и по-чиста околна среда.

Воден транспорт

Цел

Модерна и конкурентна пристанищна инфраструктура, отговаряща на високите изисквания на новата глобална търговия.

Приоритети и мерки

Модерни пристанища за силна икономика

- Стимулиране на публично-частни партньорства с цел изграждане на модерна инфраструктура и въвеждане на устойчиви икономически модели;
- Ускоряване на международни търговски споразумения по дължината на Транскаспийския транспортен коридор;
- Пълна дигитализация на пристанищните услуги и системи за управление на трафика, повече контрол на стоките, бързина и прозрачност;
- Изграждане на специализирани терминали за контейнери, ро-ро товари, фериботни комплекси и терминали за втечен газ;
- Удълбочаване на акваториите и модернизация на товаро-разтоварната техника;
- Изграждане на жп и пътни връзки към пристанищата;
- Съкращаване на престоя на корабите чрез дигитализация и по-добро управление.

Екологични и безопасни пристанища

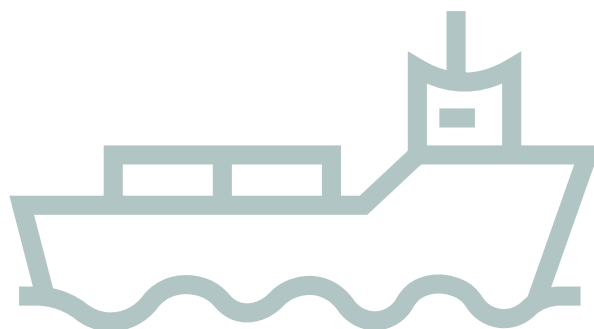
- Изграждане на инфраструктура за алтернативни горива и електрозахранване на кораби;
- Съоръжения за отпадъци, баластни води и борба с разливи;
- По-високи стандарти за корабоплаване и пристанищна сигурност;
- Модерни системи за трафик, наблюдение и аварийна готовност;
- Защита на критичната инфраструктура.

Засилено корабоплаване по Дунав

- Подобряване на навигационните условия по река Дунав;
- Модернизация на речните пристанища в Русе, Видин и Лом;
- Развитие на интермодални терминали към речните пристанища;
- Предприемане на мерки за целогодишна плавателност;
- Внедряване и надграждане на системи за управление на речния трафик.

Очакван ефект

По-ефективни пристанища,
по-добра градска среда и растеж
на икономическата активност.

Въздушен транспорт

Цел

Адаптиране на сектора към новите технологии и растящото търсене на въздушни пътувания.

Приоритети и мерки

Развитие на стратегическите активи и нивото на свързаност

- Модернизация на ключова летищна инфраструктура за подобрена логистика и икономически растеж;
- Подобряване на достъпността до регионалните летища;
- Развитие на мултимодални връзки с други видове транспорт;
- Повишаване на безопасността и сигурността на въздушния транспорт;
- Насърчаване на леката и хеликоптерната авиация.

Активна държавна политика в сектора

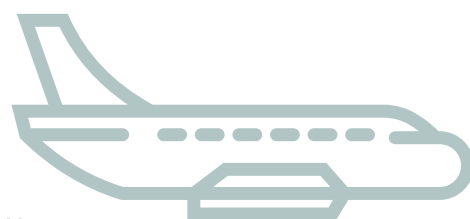
- Политика за развитие на авиационни кадри чрез образование и обучение;
- Стимули за увеличаване на операциите на българските авиокомпании от и до България, включително далечни дестинации;
- Национална регулаторна рамка за дронове, съобразена с ЕС;
- Отчетност, административна подкрепа и контрол за реализацията на инвестиционните цели заложи в концесионния договор за летище „Васил Левски“.

Очакван ефект

Устойчив растеж на авиационния сектор и сигурно въвеждане на новите технологии.

Транспорт. Очаквани общи ефекти:

България да се позиционира като регионален транспортен и логистичен център, осигуряващ достъпна мобилност, ниски транспортни разходи, сигурност и конкурентни услуги.

РАЗДЕЛ ЧЕТВЪРТИ

**Социална
справедливост,
достойни доходи и
бъдеще за младите**

Цел

Гарантиране на достоен живот на всички граждани чрез ефективна социална защита, намаляване на бедността и неравенствата и насърчаване на активното социално включване, основано на труд, образование и достъп до качествени услуги.

Основни приоритети и мерки

Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване

- Редовно актуализиране на линията на бедност и обвързване на социалните плащания с реалните потребности на хората;
- Целенасочена подкрепа за уязвими групи, включително домакинства, самотни родители, хора с увреждания и възрастни хора с доходи под линията на бедност;
- Прилагане на интегрирани мерки за подкрепа на деца и семейства в риск, съчетаващи социална, образователна и здравна помощ;
- Разширяване на програмите за социално включване чрез заетост, обучение и придобиване на умения;
- Интеграция на социалната подкрепа с политиките по заетост, така че помощта/подкрепата да насърчава трудовата активност.

Развитие на социалните услуги в общността

- Разширяване и устойчиво финансиране на мрежата от социални услуги на общинско ниво;
- Осигуряване на мобилни и дистанционни услуги за отдалечени и слабо населени райони;
- Награждане на процеса на деинституционализация с фокус върху качеството, контрола и индивидуалния подход;
- Интеграция на социални, здравни и образователни услуги около потребностите на ползвателите.

Модернизация и дигитализация на социалната система

- Въвеждане на електронни досиета и единен достъп до социални услуги;
- Подобряване на междуинституционалния обмен на данни с цел по-бързо и ефективно обслужване;
- Намаляване на административната тежест за гражданите и бизнеса;
- Повишаване на прозрачността и контрола върху социалните разходи.

Активна политика на пазара на труда

- Повишаване качеството на работната сила в съответствие с потребностите на икономиката чрез обучение, преквалификация и развитие на ключови компетентности с фокус дигитални знания и умения;
- Подкрепа за гъвкава и сигурна заетост, особено за млади хора, родители и възрастни работници;
- Насърчаване прилагането на нови форми на труд в съответствие с дигитализацията на икономиката;
- Подкрепа за по-дълъг трудов живот в добро здраве;
- Ефективно управление на трудовата миграция в координация с икономическите и социалните политики.

Качество, контрол и устойчивост на социалната система

- Ясни стандарти за качество на социалните услуги и ефективен контрол върху тяхното прилагане;
- Подкрепа за професионалното развитие и достойното заплащане на социалните работници;
- Насърчаване на партньорства между държавата, общините, неправителствения сектор и бизнеса;
- Дългосрочно планиране и оценка на ефекта от социалните политики.

Очакван ефект

Подобряване на благосъстоянието на гражданите, по-висока социална сигурност, по-добър достъп до услуги, намаляване на бедността и неравенствата и по-активно участие на хората в икономическия и обществения живот.

Цел

Ограничаване на негативните демографски тенденции, насърчаване на раждаемостта и задържането на населението, и създаване на условия за пълноценно развитие на хората във всички етапи от живота чрез координирани икономически, образователни и социални политики.

Основни приоритети и мерки

Подкрепа за семействата и децата

- Разширяване на достъпа до качествени услуги за ранно детско развитие, детски градини и ясли;
- Насърчаване на съвместяването на професионалния и семейния живот чрез гъвкави форми на заетост;
- Интегрирани мерки за подкрепа на родители и деца, включително здравна, социална, жилищна и образователна подкрепа;
- Дългосрочна и предвидима семейна политика, съобразена с икономическите условия и регионалните различия.

Млади хора, образование и заетост

- Подобряване на връзката между образованието и потребностите на пазара на труда;
- Подкрепа за прехода от образование към заетост чрез стажове, обучение и първа работа;
- Подкрепа за ранно отпадналите от системата на образованието младежи, чрез професионално ориентиране, обучение, стажуване и чиракуване;
- Създаване на условия за професионална реализация и кариерно развитие в страната;
- Програми за завръщане и реинтеграция на българи от чужбина.

Регионално развитие и демографски баланс

- Целенасочена подкрепа за региони с демографски спад чрез инвестиции и заетост;
- Развитие на транспортната, социалната и дигиталната инфраструктура;

- Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството в малките населени места;
- Обвързване на жилищната политика с регионалното развитие и пазара на труда.

Грижи за достойни старини и активно стареене

- Гарантиране на доходна сигурност и защита на покупателната способност на пенсиите;
- Развитие на система за дългосрочни грижи, включително домашни грижи, дневни центрове и интегрирани социално-здравни услуги;
- Подобряване на достъпа до профилактика, лечение и рехабилитация;
- Насърчаване на активното участие на възрастните хора в обществения и икономическия живот;
- Борба със социалната изолация и подкрепа за възрастни хора в риск, особено в малките населени места;
- Повишаване качеството и контрола на социалните и здравните услуги за възрастни хора.

Миграция и интеграция

- Балансирана политика за миграция, съобразена с нуждите на икономиката и обществото.
- Подкрепа за социална и трудова интеграция на завръщащи се български граждани и законно пребиваващи чужденци.
- Ефективно управление на миграционните процеси в координация с политиките по заетост и социална защита.

Очакван ефект

Забавяне на демографския спад,
по-добро качество на живот,
по-висока социална сигурност и
устойчиво развитие на
човешкия капитал в страната.

Цел

Осигуряване на достойни и предвидими доходи от труд и социална защита, които намаляват неравенствата, насърчават икономическата активност и подкрепят устойчивото развитие на обществото.

Основни приоритети и мерки

Ръст на доходите от труд

- Увеличаване на минималната работна заплата чрез прозрачен и предвидим механизъм, съобразен с балансиран икономически и социални критерии, като производителността, инфлацията и икономическия растеж;
- Насърчаване на повишаването на производителността на труда чрез инвестиции в умения, квалификация и учене през целия живот;
- Подкрепа за политики за доходи, основани на добавената стойност и качествена заетост;

Справедливост и сигурност на пазара на труда

- Насърчаване на колективното трудово договаряне и социалния диалог;
- Ограничаване на недеklarирания труд и сивата икономика чрез ефективен контрол и мерки за изсветляване на заетостта;
- Гарантиране на равни възможности и равно третиране при заплащането;
- Подкрепа за гъвкава и сигурна заетост, съчетаваща защита на работниците и конкурентоспособност на бизнеса.

Адекватни пенсии и социални трансфери

- Гарантиране на предвидима, справедлива и финансова устойчива пенсионна система;
- Защита на доходите на възрастните хора от обедняване чрез редовно осъвременяване на пенсиите;
- Определяне на адекватни размери на осигурителните и социалните плащания, като се отчита приносът на осигурените лица и нуждите на уязвимите групи;
- По-добро насочване на социалните трансфери към хората в риск от бедност.

Координация на икономическата и социалната политика

- Обвързване на политиката по доходите с политиките по заетост, образование и социална защита;
- Оценка на въздействието на мерките върху икономическата активност и пазара на труда;
- Гарантиране на дългосрочна устойчивост и предвидимост на политиката по доходи.

Очакван ефект

Постигане на социална конвергенция във възходяща посока, повишен жизнен стандарт и намаляване на неравенствата.

Младежка политика

Цел

Осигуряване на условия за пълноценно развитие, икономическа реализация и активно участие на младите хора чрез устойчива и ориентирана към резултати младежка политика, интегрирана с политиката по доходи, социалната и демографска политика.

Основни приоритети и мерки

Образование, умения и заетост

- Подкрепа за придобиване на ключови компетентности – дигитални, зелени и предприемачески умения;
- Разширяване на програмите за стажове, практики и първо работно място, свързани с пазара на труда и политиката по доходи;
- Засилване на връзката между образованието, професионалното обучение и икономическите нужди на страната;
- Подкрепа за образование и квалификация в региони с демографски предизвикателства, за да се намали миграцията и да се задържат младите хора;
- Изграждане на модерни мини кампуси в София и в другите университетски градове за подкрепа на талантите в науката, образованието и изкуствата.

Икономическа активност и предприемачество

- Насърчаване на младежкото предприемачество и стартиращите предприятия чрез финансова, менторска и регулаторна подкрепа;
- Подкрепа за социални иновации и проекти, реализирани от млади хора, като инструмент за социална интеграция;
- Подобряване на достъпа до финансиране за младежки инициативи и стартиращи бизнеси, като се стимулират доходи и регионално развитие;
- Интегриране на мерки за предприемачество с програми за трудова заетост и социална защита.

Социално включване и равни възможности

- Целенасочени социални и икономически мерки за млади хора в уязвимо положение;

- Достъп до социални, здравни и психологически услуги, съобразени с нуждите на младите хора, включително в малки населени места и райони с демографски спад;
- Превенция на социалната изолация, рисковото поведение и ранното отпадане от училище;
- Свързване с политиката по доходите и социалните услуги, за да се осигури ефективна подкрепа за младите семейства.

Активно гражданско участие и младежки диалог

- Настърчаване на участието на младите хора при вземането на решения на местно и национално ниво;
- Подкрепа за младежки съвети, доброволчество и граждански инициативи, интегрирани с националната стратегия за социално включване;
- Развитие на гражданска, медийна и дигитална грамотност, за да се стимулира активно участие и социална ангажираност;
- Свързване с демографската политика чрез програми за завръщане и задържане на млади хора в страната.

Интегрирана младежка рамка

- Координация на всички мерки за образование, заетост, социално включване и предприемачество;
- Разработване на политики, които съчетават икономическа активност, социална защита и демографска стабилност;
- Оценка на ефекта от мерките чрез ключови индикатори – заетост, образование, участие в обществения живот и задържане на младите в страната;
- Дългосрочно планиране и устойчивост на младежките политики, интегрирани с доходи, социална политика и демография.

Очакван ефект

Повишена заетост и доходи на младите хора, по-добър достъп до образование и услуги, активно гражданско участие и задържане на младите в страната, като се подпомага устойчивото демографско и икономическо развитие.

РАЗДЕЛ ПЕТИ

Достъпно и качествено образование и здравеопазване

Образование
и наука

Знанието като национален приоритет

Цел

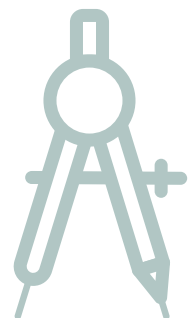
Изграждане на модерна, приобщаваща и ефективна образователна система, която развива потенциала на всяко дете и превръща науката в двигател на иновациите и общественото развитие.

Приоритети и мерки

Предучилищно и училищно образование

- Ранна подкрепа за деца в риск и от уязвими групи с акцент върху ранна диагностика, проследяване на ранното детско развитие и осигуряване на подкрепа за всяко дете в предучилищна възраст. Целенасочени политики за езикова интеграция и социализация, подкрепа за изграждане на родителски капацитет и подобряване на здравния статус;
- Пълен обхват и задържане на децата в риск и уязвими групи в образователната система - ефективна координация между всички заинтересовани страни и осигуряване на подкрепяща среда за пълноценното интегриране на всяко дете/ученик в образователната система;
- Обновяване на учебното съдържание с фокус върху функционалната грамотност и критично мислене - адаптиране на системите за оценка на знания, умения и компетентности в съответствие с промените в образователния процес и др.;
- Дигитална трансформация на образователната система чрез ползване на изкуствен интелект и софтуерни решения за проследяване на образователните резултати на учениците. Системно надграждане на Дигиталната раница с функционалности, които да идентифицират обучителни затруднения и да подпомагат индивидуалния напредък на ученика;
- Обучение, фокусирано върху наука, технологии и математика, за развитие на умения и компетентности, необходими за адаптация в динамично развиващата се технологична среда и нуждите на пазара на труда;
- Обучение със засилено внимание към българския език, историята, природните науки и математиката като основа за изграждане на мислещи и информирани личности;
- Увеличаване на средствата за изграждане на нови училища, детски градини и ясли в големите градове за преминаване на едносменен режим на обучение и осигуряване на места в детските градини за всяко дете;

- Модернизация на образователната среда и спортната инфраструктура, създаване на достъпна архитектурна среда в образователните институции с цел осигуряване на равен достъп и качествено образование на всяко дете и ученик;
- Развитие на гражданското образование и медийната грамотност с акцент върху повишаване на информираността и разбирането за сложните граждански въпроси, включително чрез активно участие в изборите и нетърпимост към разрушаването на ценностната ни система;
- Култура на споделената отговорност: Насърчаване на учениците да поемат инициатива за подобряване на учебната среда и да изразяват аргументирано своите идеи за промяна в системите, от които са част;
- Стимулиране формирането на умения, придобити чрез извънкласни инициативи и изследвания, което насърчава учениците да бъдат постоянно действащи и търсещи;
- Осигуряване на ресурсна и институционална подкрепа за реализиране на авторски проекти на ученици, които предлагат конкретни решения за подобряване на учебната и социалната среда;
- Преодоляване на неравенствата в качеството на обучение между различните образователни институции чрез промяна на системата за оценка на качеството в предучилищното и училищното образование, с акцент върху мониторинг на постигнатия напредък на учениците, методи на преподаване и организация на дейностите, материална база, дигитализация;
- Преодоляване на социалната сегрегация в образователната система, базирана на социално-икономическите фактори, които предопределят образователните резултати и постиженията по отношение на основните умения на учениците в неравностойно положение. Стимулиране на различните форми на допълнителни занимания и мотивиране на учениците.

Приобщаващо образование

- Приобщаващото образование е ключов елемент от образователна система и израз на отговорността на държавата към всяко дете. Нашата цел е всяко дете, независимо от индивидуалните си затруднения, здравословно състояние или социална среда да получи подкрепа, качество и възможност за пълноценно развитие в образователната система;
- Ранно откриване и навременна подкрепа за деца с обучителни дефицити, специални образователни потребности и затруднения в развитието в сътрудничество с медицински лица (лични лекари);
- Гарантиране на достъп до приобщаващо образование във всички детски градини и училища, включително в малките населени места;
- Осигуряване на достатъчен брой ресурсни учители, логопеди, психолози, социални педагози и терапевти;
- Индивидуални учебни планове, съобразени с нуждите, напредъка и потенциала на всяко дете;
- Подкрепа за децата с езикови, когнитивни, поведенчески и сензорни затруднения, както и за деца с хронични заболявания;
- Обучение и постоянна квалификация на учителите за работа в приобщаваща среда;
- Адаптиране на учебните програми, методите на преподаване и оценяването;
- Достъпна и безопасна физическа среда, включително архитектурна достъпност и помощни технологии;
- Активно партньорство с родителите и местните общности;
- Недопускане на сегрегация и дискриминация; насърчаване на социализацията и взаимното уважение;
- Ясни стандарти, мониторинг и оценка на ефективността на приобщаващото образование.

Учители и училищна среда

- Създаване на подкрепяща среда за младите учители. Изграждане на общности от млади учители за обмен на добри практики, което намалява изолацията и стимулира прилагането на модерни методи за функционална грамотност и критично мислене;
- Продължаващо увеличение на възнагражденията на учителите - актуализиране на заплатите на педагогическите специалисти на ниво от 125% спрямо средната работна заплата в страната и актуализиране на заплатите на останалите специалисти в образователната система;
- Дигитализация на документацията, отчетността и организацията на дейностите;
- Продължаваща квалификация и достъп до съвременни учебни материали и технологии. Квалификация на учителите за развиване и усвояване на съвременни иновативни методи за преподаване и разширяване на обхвата на платформите за обмен на успешни практики. Създаване на система за оценка на ефекта от квалификациите;
- Трансформация на учителя в ментор и модератор: Пренасочване на квалификацията към методи за проектно-базираното обучение и функционална грамотност, което позволява на учителя да ръководи процеса на откривателство;
- Специализирана подкрепа за училищните психолози, педагогически съветници и ресурсни учители;
- Психологическа подкрепа и превенция на прегарянето. Осигуряване на достъп до супервизия и ресурси за емоционална устойчивост, които помагат педагогическите специалисти да се справят с предизвикателствата в класната стая и да запазят своята мотивация.

Професионално образование и обучение

- Модернизация на професионалните гимназии. Въвеждане на нови учебни планове и програми, насочени към „зелени“ и цифрови умения, които са критични за професиите на бъдещето. Непрекъснато осъвременяване на материално-техническата база;
- Системно актуализиране на списъка с професии чрез широко допитване до бизнеса и професионалните гимназии, за да отговарят на реалните нужди на пазара;
- Развитие на професионалното образование и обучение в партньорство с бизнеса, чрез подобряване на професионалната подготовка на учителите и фокус към разширяване на учебните практики в реална работна среда за повишаване на уменията на ученици и учители;
- Прилагане на дуално обучение в региони със силна индустриална база, като моделът се адаптира спрямо местните икономически специфики и нужди на пазара на труда;
- Създаване на механизми за привличане на специалисти от практиката като лектори и учители, за да се осигури директен пренос на съвременен опит и актуални професионални стандарти;
- Настърчаване на преквалификацията и постоянното усъвършенстване, за да се гарантира, че професионалните умения остават адекватни на динамичната икономическа среда;
- Изграждане на дългосрочни връзки между професионалните гимназии и бизнеса за актуализиране на професиите спрямо новите технологии и осигуряване на реални кариерни перспективи;
- Създаване на кариерни перспективи за професионалното образование. Въвеждане на по-широко отраслово образование с акцент върху езиково и технологично обучение, което да повиши възможностите за трудова заетост;
- Подкрепа за преквалификация и учене през целия живот. Подобряване на условията и възможностите за включване на възрастните в обученията и в развитието на умения за преодоляване на отрицателното въздействие върху конкурентоспособността и адаптивността на работната сила към промените на пазара на труда.

Висше образование

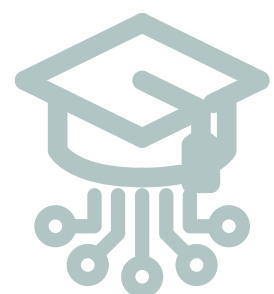
- Подобряване на качеството и конкурентоспособността на българските университети. Изграждане на модерна и иновативна образователна инфраструктура; актуализиране на учебното съдържание в съответствие с последните научни постижения; нови специалности в съответствие с промените на пазара на труда; въвеждане на съвременни дигитални платформи за обучение; интеграция на изкуствения интелект в образованието; участие на представители на бизнеса в преподаването по иновативни дисциплини;
- Финансиране, обвързано с качество, реализация на завършилите и научна дейност. Повишаване на компонентите за качество в общото финансиране на основата на обективна оценка по актуална система от показатели; проследяване на реализацията на завършилите студенти; изграждане на модерна научна инфраструктура за данни; разширяване на експерименталните изследвания в съответствие с потребностите на икономиката за получаване на научни резултати с висока стойност;
- Подкрепа за стратегически специалности – инженерни, педагогически, медицински и природни науки. Целенасочена политика за определяне и подкрепа на стратегически специалности за ускорено икономическо развитие. Подготовката на кадри с високи знания, умения и компетентности в стратегическите специалности и научни области;
- Насърчаване на интернационализацията и привличането на чуждестранни студенти. Повишаване на мобилността на студенти, докторанти, преподаватели и администрация от висшите училища; задълбочаване на сътрудничеството с водещи световни университети в областта на обучението и научните изследвания; разработване и въвеждане на модерни дигитални среди и платформи за привличане и записване на чуждестранни студенти;
- Достъпно висше образование и адекватна социална подкрепа за студентите. Разработване и прилагане на комплекс от мерки за подобряване и повишаване на достъпността сред младите хора, като основа за създаването на условия за тяхното задържане в националната икономика и обществения живот;
- Улесняване на достъпа на доказани експерти от индустрията, които да предават своя опит като хонорувани преподаватели и ментори по конкретни дисциплини;
- Обвързване на броя на приеманите студенти с актуалните анализи за нуждите на труда и дългосрочните прогнози за развитие на професиите;
- Повишаване на критериите за вход във висшите училища и въвеждане на тежест за социалната ангажираност и мотивацията на кандидатите.

Наука и научни изследвания

- Постепенно увеличаване на публичното финансиране за наука до европейските нива;
- Дългосрочна национална стратегия за научно развитие;
- Подкрепа за Българската академия на науките и научните институти;
- Програми за задържане и връщане на млади учени от чужбина;
- Прозрачни конкурси и финансиране, основано на качество и резултати;
- Инвестиции в научна инфраструктура и модерни лаборатории.

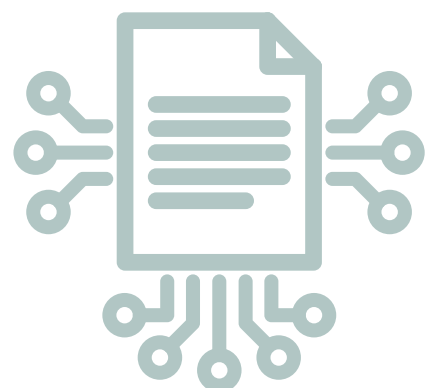
Иновации и връзка с икономиката

- Стимули за сътрудничество между университетите, научни институти и бизнес;
- Подкрепа за приложни изследвания и трансфер на технологии - създаване на устойчива система за връзка между науката и бизнеса; сътрудничество между малкия бизнес и академичния сектор; развитие на технологичния трансфер в публичните изследователски организации и заинтересованите страни;
- Развитие на научни и технологични паркове - улесняване на достъпа на индустрията до лаборатории и научни резултати; трансфер на технологии; стимулиране на бизнеса да изграждат свои развойни бази в българските технологични паркове;
- Насърчаване на стартъпи, базирани на научни постижения - комерсиализация на научните изследвания; повишаване на икономическата конкурентоспособност; подкрепа за решаване на глобални предизвикателства - зелен преход, здравеопазване, дигитална сигурност; задържане на таланти; изграждане на екосистема за трансфер на технологии;
- Превръщане на науката в реален икономически ресурс - целенасочена подкрепа за преход от фундаментални изследвания към пазарно ориентирани иновации.

Дигитализация и достъп

- Развитие на дигитални образователни платформи. Проектиране и разработване на съвременни дигитални решения, включващи образователно съдържание с високо качество; използване на иновативни образователни технологии, стимулиращи повишаване на мотивацията за учене и задържане на концентрацията на обучаваните; използване на изкуствен интелект в процеса на обучение; осъществяване на връзка между образователното съдържание и придобиването на компетентности;
- Подкрепа за дистанционно и хибридно обучение при нужда. Инвестиции в съвременни дигитални решения и осигуряване на образователно съдържание; подобряване на технологичните възможности на системите и приложенията за хибридно обучение за използване при необходимост; повишаване на достъпността и разширяване на включването в системата на дистанционното обучение от чуждестранни обучавани и др.;
- Равен достъп до технологии и интернет за всички ученици и студенти: съвременни дигитални технологии; високоскоростен интернет; висококачествено учебно съдържание; подобрени условия за учене за всички ученици и студенти;
- Развитие на дигиталните умения на учители и преподаватели. Повишаване на квалификацията с фокус работа с дигитални инструменти, онлайн платформи и изкуствен интелект;
- Дигитализиране и оптимизиране на отчетните документи с цел ограничаване на ненужната бюрокрация с акцент върху изграждане на платформи и информационни системи за цялостно административно обслужване; разширяване на онлайн услугите; подобряване на каналите за комуникация, на основата на приложения с изкуствен интелект; инвестиции в интеграцията на информационните системи за оптимизиране на документацията.

Култура, идентичност и ценности

- Съхраняване и развитие на българската културна и историческа идентичност;
- Подкрепа за изучаването на български език, история и култура;
- Насърчаване на творчеството, изкуствата и културното образование;
- Образование, възпитаващо уважение, толерантност и отговорност.

Очакван ефект

Качествено образование, силна наука и ясна визия за развитие на общество на знанието, иновациите и равните възможности.

Цел

Изграждане на ефективно, прозрачно и социално справедливо здравеопазване, което гарантира равен достъп до качествени здравни услуги за всички граждани - независимо от доходи, местоживееие или социален статус. Трансформация на модела от болнично лечение към профилактика и превенция.

Приоритети и мерки

Финансиране и здравно осигуряване

- Запазване на солидарния модел на здравно осигуряване, като основа на системата;
- Поетапно увеличаване на публичните разходи за здравеопазване като процент от БВП до средните европейски нива;
- Ясен и публичен контрол върху бюджета на НЗОК;
- Преразглеждане на клиничните пътеки и преминаване към по-реалистични и ефективни модели на заплащане, ориентирани към качество на лечението и остойността на труда;
- Намаляване на доплащането от пациента;
- Преминаване към централизирани доставки на скъпи медикаменти, апаратура и изделия;
- Строги мерки срещу злоупотреби и източване на здравни средства.

Достъпно здравеопазване и регионален баланс

- Специални програми за малките населени места и отдалечените региони;
- Финансови и социални стимули за лекари и медицински сестри, които работят в райони с недостиг на кадри;
- Развитие на мобилни медицински екипи и телемедицина;
- Гарантиране на спешна медицинска помощ в разумни срокове на цялата територия на страната.

Национална детска болница и детско здравеопазване

- Изграждане на Национална детска болница като стратегически национален приоритет, със съвременен оборудване, висококвалифициран персонал и мултидисциплинарен подход;
- Болницата да бъде публична и ориентирана изцяло към нуждите на децата и техните семейства;
- Развитие на детските специалности и създаване на центрове за редки и тежки детски заболявания;
- Подобряване на детската спешна помощ и педиатричната грижа в цялата страна;
- Инвестиции в профилактика, ранна диагностика и училищно здравеопазване.

Кадри в здравеопазването

- Справедлив механизъм за адекватно заплащане на медицинските кадри (лекари, медицински сестри, акушерки и санитарни), който да премахне огромните разлики в заплащането между отделните специалности;
- Национална програма за задържане на младите медицински специалисти в България:
 - Единен национален изпит за зачисляване за специализация на анонимен конкурсен принцип за всички региони и болници в Република България
 - Промяна в Закона за Академичното развитие и Медицинските Университети за подготовка на кадри според нуждите на здравната карта на Република България.
 - Ясно изразена система за стимулиране на заплащанията на медицински сестри, специализанти, лекари със специалност, асистенти, главни асистенти, доценти и професори с цел стъпаловидно кариерно развитие
 - Ясно дефиниране на длъжността „Лекарски асистент“ (Фелдшер) и „Парамедик“ и тяхното интегриране в здравната система и разпределението им по региони в страната
- Подобряване на условията на труд и намаляване на административната тежест;

- Регламентиран ред и условия за провеждане на специализациите и финансирането на следдипломното обучение, с повишена ангажираност на гържавата при продължаващо обучение и специализации в страната и чужбина;
- Реални мерки за справяне с недостига на медицински сестри.

Спешна медицинска помощ

- Цялостна модернизация на системата за спешна медицинска помощ;
- Обновяване на автопарка с модерни и оборудвани линейки;
- Мотивиране на медицинските кадри за работа в системата – по-добри условия за работа, квалификация и заплащане;
- Съкращаване на времето за реакция чрез по-добра логистика и координация;
- Интегрирана комуникационна система и телемедицински връзки;
- Изграждане и модернизация на спешни отделения в болниците;
- Обучение на кадрите и въвеждане на съвременни протоколи за действие.

Пълно разгръщане на системата за спешна медицинска помощ от въздуха (HEMS)

- Създаване на работещ единен национален модел за управление и координация на HEMS, пълноценно интегриран със системата 112, регионалните центрове за спешна медицинска помощ и лечебните заведения с ясно разписани отговорности и критерии за активиране;
- Преглед и допълване на медицинските стандарти за задължително използване на HEMS и предоставянето на спешна медицинска помощ в рамките на т. нар. „златен час“ при тежки ПТП, политравми, инфаркти и инсулти, инциденти в труднодостъпни места и др.;
- Осигуряване функционирането на системата при спазване на европейските стандарти за авиационна безопасност;
- Създаване и поддържане на адекватен капацитет за изпълнение на мисии по всяко време на денонощието и всякакви метеорологични условия, чрез провеждане на системна политика за обучение, надграждане на способностите и задържане на летателен, технически и медицински състав;

- Изграждане на капацитет за търсене и спасяване, който да допълва способностите на Военновъздушните ни сили, след пълното разгръщане на системата за спешна медицинска помощ по въздуха;
- Изграждане на необходимата инфраструктура на оперативните бази и площадки, позволяващи оперирането на системата 24/7, съхранението и обслужването на авиационната техниката;
- Гарантиране на устойчиво финансиране на системата, което позволява непрекъснато осигуряване на спешна медицинска помощ по въздуха за всички българи.

Профилактика и обществено здраве

- Безплатни и регулярни профилактични прегледи, с широк обхват на дейности, съобразени с всяка възрастова група;
- Трансформация на модела на здравеопазване към повече профилактика и превенция на заболяванията, с приоритет на майчино, детско и училищно здравеопазване, предотвратяване на социално значимите заболявания;
- Превръщане медицината на болестите в медицина на здравето чрез промяна на баланса между лечение и профилактика;
- Национални, широкообхватни програми за борба със социално значимите заболявания - сърдечносъдови, онкологични, диабет;
- Активна политика за детско и училищно здравеопазване;
- Активна политика за грижа за здравето на хронично болните и възрастните хора;
- Програми за социализация и грижа за пенсионерите;
- Програми за психично здраве и превенция на зависимости;
- Подкрепа за здравословен начин на живот чрез образование и обществена среда;
- Програми за борба с антибиотичната резистентност, вътреболничните инфекции и смъртността в резултат на тях;
- Програми за добра комуникация между здравната система и пациентите.

Болнична помощ и лекарства

- Оптимизация на болничната мрежа без закриване на жизненоважни структури;
- Ясни критерии за откриване и финансиране на болници;
- Извеждане на дейности от болничната в извънболничната помощ. Значителна част от случаите могат да се лекуват амбулаторно;
- Контрол върху цените на медикаментите и ограничаване на недостига;
- Болници за продължително лечение и хосписи.

Подобряване на достъпа до качествени и достъпни лекарства

- Включване на лекарствени продукти в позитивния реимбурсационен списък да става предимно на база фармакоикономически критерии за ефикасност;
- Централизирани преговори с доставчици на лекарства за отстъпки от цените на медикаменти;
- Подкрепа за българското фармацевтично производство.

Дигитализация и електронно здравеопазване

- Пълноценно въвеждане на електронното здравно досие;
- Електронни направления, рецепти и контрол в реално време;
- Намаляване на бюрокрацията за пациенти и лекари;
- Защита на личните данни и киберсигурност;
- Създаване на реално работещо, ефективно електронно здравеопазване с единна база от данни за всички болници с цел комуникация между лечебните заведения.

Управление, прозрачност и контрол

- Публичност на всички ключови решения и договори в здравеопазването;
- Засилен парламентарен и граждански контрол;
- Въвеждане на ясни индикатори за качество на медицинските услуги;
- Нулева толерантност към корупцията;
- Разработването на диагностично-лечебни алгоритми, което ще допринесе за подобряване качеството на здравната помощ;
- Перманентен контрол по спазване правилата за добра медицинска практика;
- Преодоляване на негативното отношение и персоналните обвинения към лекарите, довело до уронване престижа на лекарската професия.

Очакван ефект

Подобрено обществено здраве и повишено доверие в здравната система.

РАЗДЕЛ ШЕСТИ

Чиста околна среда и опазване на българската природа

Цел

Адаптация и превръщане на предизвикателствата във възможности – прилагане на екологична политика, която гарантира правото на живот в чиста околна среда и създава баланс между устойчивото развитие на бизнеса и опазването на природата.

Приоритети и мерки

Открито управление и отчетност

- Укрепване на системите и инструментите за осигуряване на лесен достъп до данни за състоянието на околната среда;
- Ангажиране и активно участие на заинтересованите страни чрез публични консултации, включително при изработване и прилагане на екологичното законодателство;
- Награждане и свързване на информационните системи с екологична информация за по-голяма прозрачност, достъп и свързаност;
- Повишаване на доверието в администрацията чрез въвеждане на измерими цели, редовен мониторинг и публично отчитане на резултатите. Противодействие на дезинформацията чрез предоставяне на достоверна и навременна информация.

Реална експертност и професионализъм

- Изграждане на високкоквалифициран и независим експертен капацитет. Пресичане на политическите, финансови и личностни зависимости;
- Подобряване на работата в екип и гарантиране на приемственост на добрите административни практики;
- Създаване на ясни механизми за експертна оценка, контрол и проследяване на изпълнението на екологичните политики.

Върховенство на закона и ефективен контрол

- Стриктно прилагане на екологичното законодателство и стандартите за опазване на природата;
- Засилване на превантивния, текущ и последващ контрол по изпълнението на екологичните норми;

- Реални и справедливи санкции при нарушения;
- Ясна отговорност за всяко действие или бездействие, което води до влошаване на качеството на околната среда, включително при неизпълнение на законовите ангажименти на администрацията.

Подкрепа за устойчиви и работещи модели

- Стимулиране на доказано работещи практики и иновации, които съчетават икономически растеж с екологична устойчивост;
- Гарантиране на прилагането на трансфера на знания и добри практики между наука, бизнес и публичен сектор;
- Повишаване на информираността чрез обществени кампании и образователни програми;
- Настърчаване на устойчиви модели на производство, управление, потребление.

Интегриране и ефективни политики

- Пълно интегриране на политиките по управление на околната среда в секторните политики;
- Подобряване на капацитета и инструментите за управление на околната среда;
- Укрепване на административните и управленски структури, вкл. чрез осигуряване на вертикална и хоризонтална координация между националното и регионалното равнище;
- Осигуряване на качествени, бързи и предвидими административни услуги за гражданите и бизнеса.

Очакван ефект

Предвидима, справедлива и ефективна екологична политика, която гарантира чиста и здравословна околна среда, създава условия за силна и конкурентноспособна икономика, прилагана от институции с повишено обществено доверие и водеща до възстановяване и опазване на природния капитал в полза на бъдещите поколения.

РАЗДЕЛ СЕДМИ

Сигурност и отбрана

Сигурността и безопасността са основа за общественото доверие, икономическата стабилност и националния просперитет. Българските граждани очакват гържавата да гарантира защита от престъпност, рискове и заплахи и ефективно функциониращи институции за обществен ред.

През последните години доверието в системата за вътрешна сигурност е трайно подкопавано в резултат на политически намеси, задкулисие и икономически зависимости. Това налага всеобхватна реформа на сектора, подкрепена с ясна визия, законодателни промени и обществен консенсус.

Цел

Ефективна система за сигурност чрез трансформирането ѝ в професионална, прозрачна и отчетна система, работеща изцяло в интерес на българските граждани, недопускаща олигархични и политически зависимости.

Решително ограничаване на порочната практика „доплащане от пациента“.

Основни приоритети и мерки

- **Фокус върху сигурността на гражданите** - насочване на ресурсите и усилията към реалните заплахи за обществото, борбата с престъпността, наркотрафика и разпространението на наркотици – особено сред подрастващото поколение, повишаване на пътната безопасност, опазване здравето, живота и имуществото на гражданите и укрепването на общественото доверие в системата за сигурност. За постигане на желаната ефективност освен правилен подбор, подготовка и мотивация на личния състав, е необходимо насищане на сектора с високотехнологични средства и изграждане на подходяща инфраструктура;
- **Извършване на функционален анализ** на структурите на МВР с последващи реформи с цел избягване дублиране на структури, както и освобождаване на министерството от изпълнение на несвойствени дейности;
- **Реална деполитизация и професионализъм** - назначенията и кариерното развитие в сектор „Сигурност“ да се основават на компетентност, опит и почтеност, а не на политическа лоялност и клиентелизъм. Липсата на ясно разписани правила се използва за политически цели и за назначаване на удобни, а не на професионално подготвени ръководни кадри. Необходимо е етапно израстване в кариерата по дефинирани критерии, принципност и прозрачност при назначаване на ръководни длъжности в МВР и службите. Въвеждане на изискване за минимален престой на определени ръководни длъжности, а за главния секретар на МВР и на мандатност;

- **Прозрачност и отчетност** – засилен парламентарен и граждански контрол върху дейността на МВР и службите за сигурност, включително с ясни механизми за отчет пред обществото;
- **Прекратяване на задкулисите зависимости** – ефективни механизми за противодействие на корупцията, нерегламентираното влияние, злоупотребата с власт и клиентелизъм чрез засилване на капацитета на вътрешните органи за проверки в МВР и специалните служби;
- **Върховенство на закона и борба с корупцията по всички етажи на властта** – гарантиране, че всички структури за сигурност действат единно и стриктно в рамките на Конституцията и законите на Република България;
- **Противодействие на прането на пари** и подкрепа на тероризма чрез ефективен контрол върху рисковите финансови потоци и пълното прилагане на стандартите на ЕС и FATF (Financial Action Task Force) цел излизане на България от т. нар. „сив“ списък;
- **Създаване на ефективен модел** на взаимодействие и координация между службите и МВР за обезпечаване на сектора за сигурност чрез изграждане на информационна система за събиране, анализиране, оценка и прогноза на оперативна информация от МВР, ДАНС, ДАТО, ДАР и служба „Военно Разузнаване“ по различни направления – корупция, пране на пари, трафик и други;
- **Засилване защитата на държавната граница и борба с нелегалната миграция** чрез оптимизиране управлението на миграционните процеси и повишаване на кадровия и технически потенциал на ГД „Гранична полиция“;
- **Укрепване на способностите на ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“** и доброволните формирования за борба с резултатите от климатичните промени, бедствия и аварии чрез осигуряване на допълнително техническо оборудване и подготовка. Засилена координация между държавните институции, местната власт и европейските механизми за солидарност;
- **Надграждане на аналитичния капацитет в МВР** чрез възстановяване на Националния институт по криминалистика и криминология и Развитие на Института по психология.

Очакван
ефект

Система за сигурност,
работеща в интерес на
България и нейните граждани

Съвременната среда за сигурност поставя България пред сериозни и нарастващи рискове. Първостепенна задача е повишаване на собствения отбранителен капацитет и приноса към системата за колективна отбрана.

Това изисква ново, отговорно и дългосрочно отношение към състоянието на въоръжените сили, които в продължение на години бяха недофинансирани и negliжирани – с остаряла техника, недостиг на хора и намаляваща мотивация. Войната в Украйна показва по безспорен начин цената на тази политика и изведе на преден план необходимостта от ускорена модернизация, възстановяване на загубени във времето отбранителни способности и придобиване на нови и повишаване на оперативната съвместимост със съюзниците в Алианса.

Модернизацията на Българската армия е процес, който изисква целенасочени, устойчиви и адекватни инвестиции - както за придобиване на съвременно въоръжение и техника, така и за изграждане на необходимата инфраструктура и подготовка на добре обучен и мотивиран личен състав. Този процес трябва да бъде непрекъсваем, предвидим и насочен към бъдещите предизвикателства, а не към решения от миналото. Силната отбрана е гаранция за сигурност и средство за възпиране. Тя е гарант за суверенитета на държавата и за сигурността на гражданите.

Цел

Ефективни и силни въоръжени сили чрез справяне с двата ключови проблема за въоръжените ни сили – технологичната изостаналост и недостига на личен състав.

Основни приоритети и мерки

- **Превъоръжаване на въоръжените ни сили** - преглед и актуализиране на национален план за разходи до 5% от БВП до 2035 г., от които 3,5% за преки военни разходи. Приоритетно насочване на инвестициите към модерно въоръжение и техника, съчетано с прозрачност, парламентарен контрол и обвързване на разходите с конкретни срокове и резултати. Трансформация на отбраната чрез внедряване на съвременни технологии с висок асиметричен ефект – безпилотни системи, средства за противодействие срещу дронове, изкуствен интелект, киберотбрана, радиоелектронна борба, космос и др.;
- **Използване в максимална степен възможностите на съюзни инициативи.** Активно участие в инициативи и проекти за развитие и придобиване на отбранителни способности - EDF, SAFE, DIANA, PESCO – с цел споделяне на разходи, достъп до съвременни технологии и повишаване на оперативната съвместимост със съюзниците от ЕС и НАТО;

- **Подготовка на отбраната** за утрешния ген и приоритизиране на проектите за модернизиране на въоръжените сили с фокус върху ускорено преодоляване на критични дефицити в способности - на първо място в областта на противовъздушната и противоракетна отбрана, разузнаване, наблюдение и целеуказване. Придобиване на високоточни системи, средства за противодействие, включително за кинетично въздействие върху безпилотни платформи и изграждане на интегрирани системи за командване и управление като част от общоевропейското и съюзно пространство за сигурност;
- **Укрепване на капацитета на въоръжените сили** за подпомагане на населението при кризи и бедствия чрез възстановяване изправността на съществуващата техника, придобиване на нова техника и целенасочено обучение на личния състав. Българската армия трябва да бъде надеждна опора на държавата и обществото в извънредни ситуации;
- **Привличане и задържане на качествени кадри** – последователна политика за подобряване на условията на служба чрез социални и финансови стимули, предвидима жилищна политика, осигуряване на детски градини и ясли, създаване на привлекателна среда за висококвалифицирани специалисти и активна подкрепа за семействата на военнослужещите. Военната служба трябва да е уважавано и престижно призвание;
- **Реформа на законодателството за военнослужещите** - промени в Закона за отбраната и въоръжените сили, които гарантират ясно право на пенсия и предвидими условия за кариерно развитие, правна сигурност на системата, независимо от политическата конюнктура;
- **Сътрудничество с българската отбранителна индустрия** – активно включване на националната отбранителна индустрия във всички проекти за модернизация при ясни критерии за капацитет, добавена стойност и прозрачност. Гарантиране сигурността на доставките, индустриално развитие и създаване на устойчиви работни места чрез индустриално сътрудничество, трансфер на технологии и участие в реалното производство;
- **Сътрудничество с европейската отбранителна индустрия** – интегриране на българската отбранителна индустрия в общеевропейския пазар, участие във вериги на доставки и съвместни проекти, които подпомагат технологичното развитие и конкурентоспособността на националната ни индустрия.

Очакван
ефект

Модерни, професионални и мотивирани въоръжени сили, способни да изпълняват конституционните си задължения в национален и съюзен формат.

РАЗДЕЛ ОСМИ

**Развитие на културата
като стожер на
идентичност и поле
за духовно развитие
на личността**

Цел

Утвърждаване на културата като устойчив обществен и държавен приоритет, чрез модерни институции, ефективно финансиране, развитие на таланта и активна защита и популяризиране на културното наследство - у нас и по света.

Приоритети и мерки

Културата и творецът - в центъра на политиката

- Поставяне на съвременната българска култура и активното художествено творчество като водещ приоритет;
- Създаване на устойчиви условия за работа и развитие на творците във всички културни и художествени сектори;
- Разширяване на достъпа до култура за деца, ученици, студенти, млади хора и уязвими социални групи;

Устойчиво и прозрачно финансиране

- Прозрачно, ефективно и целесъобразно финансиране на всички културни сектори;
- Поетапно увеличение на публичните средства за култура;
- Окончателно разработване и приемане на Национална стратегия за развитие на българската култура, синхронизирана с тригодишната бюджетна прогноза;
- Предвидимост и стабилност на финансирането като основа за дългосрочно планиране.

Модерни културни институции

- Актуализиране на стандартите за делегираните от държавата дейности в:
 - > музеи;
 - > галерии;
 - > библиотеки;
- Превръщане на модернизацията на музеите в ключова държавна политика за съхраняване и развитие на националната идентичност.

- Реализация на стратегически културни инфраструктурни проекти:
 - нова концертна зала в София;
 - поддръжка на концертните зали и културни центрове в страната;
 - институционална подкрепа за проекта Център на изкуствата на о-в Св. св. Кирик и Юлита – Созопол;
 - Утвърждаване на България като един от световните центрове на подводната археология.
- Приоритетно подпомагане дейността на българските читалища и развитието им като открити културни и образователни пространства.

Опазване на културното наследство

- Активна защита и устойчиво управление на материалното и нематериалното културно наследство;
- Значително увеличаване на средствата за:
 - теренни археологически проучвания;
 - консервация и реставрация;
 - социализация и достъп до недвижимите културни ценности.
- Актуализация на Закона за културното наследство;
- Усъвършенстване на процедурите за съгласуване на инвестиционни проекти в защитени територии;
- Промени в Правилника на НИНКН, гарантиращи отговорност към:
 - обектите на ЮНЕСКО;
 - националните резервати и групите недвижими културни ценности.
- Кадрово укрепване на териториалните звена на НИНКН.

Дигитализация и съвременен достъп до култура

- Завършване на цифровизацията на културното наследство и архивите по Националния план за възстановяване и устойчивост;
- Създаване на условия за дигитален достъп до културни ресурси, изложби и архиви;
- Използване на съвременни технологии за работа с младата публика.

Българската култура по света

Национална мрежа от български културни институти

- Създаване и развитие на национална мрежа от български културни институти в чужбина като основен инструмент на културната дипломация:
 - Поетапно откриване на институти в държави с ключово културно, политическо и икономическо значение и значими български общности с основни функции:
 - популяризиране на българската култура и изкуство;
 - представяне на български автори, артисти и културни проекти;
 - преподаване и популяризиране на българския език;
 - културен обмен и международни партньорства;
 - работа с българските общности зад граница.
- Разработване на ясна нормативна рамка за статута, управлението и финансирането на институтите;
- Тясна координация между Министерството на културата, Министерството на външните работи и Министерството на образованието и науката за обезпечаване дейността на институтите;
- Развитие на дигитално присъствие и онлайн културни формати.

Очакван ефект

Културата да се утвърди като национален приоритет и стратегически елемент на държавността, допринасящ за съхраняване на националната идентичност, духовното развитие на обществото и международния авторитет на България.

РАЗДЕЛ ДЕВЕТИ

Спортът – здрава нация и национална гордост

Утвърждаване на спорта като фактор за обществено здраве, образование, социално приобщаване и международен престиж. Провеждане на устойчива национална спортна политика с ясни правила, дългосрочно финансиране и равен достъп.

Спорт за всички – ментално и физическо здраве, активна и просперираща нация.

Цел

Повишаване на физическата активност и участие в спортни дейности на всички слоеве от населението, особено на позрастващи и младежи.

Основни мерки

- Приемане на Национална стратегия за спорт за всички с дългосрочно финансиране;
- Държавни програми за достъпни форми за спорт за деца и възрастни;
- Подкрепа за спорт за хора с увреждания и социално уязвими групи;
- Стимули за работодатели, които насърчават своите служители и работници за участие в спортни дейности и физическа активност;
- Национални кампании за промоция на здравословен начин на живот и ментално здраве чрез физическа активност и участие в спортни дейности.

Очакван ефект

По-добър здравен статус на населението, намалени разходи за здравеопазване, по-висока работоспособност и по-добро качество на живот.

Училищен и студентски спорт – формиране на спортна култура

Цел

Създаване на трайни навици за спорт от най-ранна детска възраст.

Основни мерки

- Гарантиране минимум три часа физическо възпитание седмично, допълнени с два часа тренировъчни занимания в спортен клуб;
- Национална програма за инвестиции и модернизация на училищната спортна база и физкультурни салони;
- Създаване на национален стандарт за спортни съоръжения за училища и висши учебни заведения;
- Издигане престижа и развитието на ученическите и студентските първенства;
- Осигуряване на финансова подкрепа за спортни клубове към училища и университети;
- Повишаване на квалификацията и мотивацията на учителите и преподавателите по спорт;
- Обвързване на спорта с образователната и здравната политика.

Очакван ефект

Подобряване здравния статус на деца и подрастващи, превенция срещу агресията и порочни зависимости, развитие на социални умения и успешна реализация.

Развитие на спортната инфраструктура

- Държавна програма за дългосрочни инвестиции за изграждане и обновяване на модерна спортна инфраструктура, включително плувни басейни и многофункционални зали, предназначена за ежедневни дейности свързани с физическа активност и безопасно практикуване на спорт;
- Ясни критерии за финансиране и контрол;
- Прилагане на публично-частни партньорства при инвестиции в спортни комплекси и съоръжения;
- Равномерно развитие на спортната инфраструктура в цялата страна.

Подкрепа за спортните федерации, организации и клубове

- Програмно държавно финансиране при спазване на принципи за добро управление, честна игра и спазване на антидопинговите правила;
- Спазване на обективни критерии при финансирането, обвързани с развитието и популяризирането на съответния спорт и постигане на успехи на Европейски, Световни първенства и Олимпийски игри;
- Финансово подпомагане на програми за детско-юношески спорт; устойчиви системи за селекция и развитие на спортни таланти;
- Финансово подпомагане за дигитализация и нови технологии при спортните организации;
- Финансово осигуряване и развитие на програмата за треньори, специалисти осигуряващи подготовката на високо квалифицирани състезатели, както и треньори и специалисти ангажирани с детско-юношеския спорт;
- Създаване на електронни платформи за кандидатстване по съответните програми с цел облекчаване на административния режим и субективни оценки.

Спортът – национален престиж
и национална гордост.

Цел

Повишаване международния престиж на България и на българския спорт.
Популяризиране на България като домакин на престижни спортни състезания.
Развитие на туризма и повишаване на икономическото благосъстояние.
Развитие на спортната индустрия.

Основни мерки

- Подкрепа за организацията и провеждане на големи спортни събития с регионално и национално значение;
- Популяризиране успехите на българските спортисти и тяхната социална и значима роля, като поведенчески ролеви модели сред подрастващите и младите хора;
- Активна спортна дипломация. Подкрепа за участието на България и нейните представители в ръководствата на международни организации и структури.

Законност, прозрачност и почтеност

- Борба с корупцията в спорта;
- Строг контрол върху публичните средства;
- Строги мерки срещу уговаряне на резултати от спортни състезания;
- Независим надзор върху федерациите;
- Безкомпромисна борба с допинга.

РАЗДЕЛ ДЕСЕТИ

Достойна и активна България в ЕС и пред света

Цел

Провеждане на активна, принципна и националноотговорна външна политика, която защитава сигурността, независимостта и благоенствието на българските граждани. Външна политика, основана на широк обществен и политически консенсус, устойчивост и ясно дефинирани национални интереси.

Основни приоритети

Сигурност, стабилност и международен авторитет

- Провеждане на последователна и принципна външна политика, в съответствие с Конституцията на Република България;
- Засилване на международното присъствие и авторитета на България чрез ясно формулирани позиции и национални приоритети;
- Активно участие във формирането на политиките на ЕС и НАТО, с фокус върху защитата на българския национален интерес;
- Подкрепа за укрепването на колективната отбрана на НАТО и задълбочаване на сътрудничеството ЕС-НАТО и ЕС-САЩ;
- Отстояване на принципа на единодушие при вземане на решения по ключови въпроси в ЕС.

България – активен участник в международния ред

- Подкрепа на Хартата на ООН, международното право и многостранния подход в международните отношения;
- Активна роля в превенцията на конфликти и изграждането на устойчив мир, с приоритет Западните Балкани и Черноморския регион;
- Подкрепа за справедлив и траен мир в Украйна, основан на международното право;
- Инициране на собствени външнополитически инициативи с регионално и международно значение.

Икономическа и търговска дипломация

- Разширяване на външноикономическите партньорства и диверсификация на търговските отношения;
- Утвърждаване на България като привлекателна дестинация за високотехнологични инвестиции;
- Развитие на икономическите връзки с нови пазари и региони извън традиционните партньори;
- Финализиране на присъединяването на България към ОИСР, с цел по-добри политики, по-висок стандарт на живот и по-добра бизнес среда;
- Защита на стабилно финансиране по линия на кохезионната и общата селскостопанска политика в ЕС.

България – ключов регионален фактор

- Утвърждаване на България като гарант за стабилност, сигурност и добросъседство в Югоизточна Европа;
- Активна подкрепа за европейската интеграция на Западните Балкани, на принципа на собствените заслуги, добросъседските отношения и спазването на човешките права;
- Реализация на стратегически инфраструктурни проекти Север-Юг и Коридор №8, защитавайки икономическите интереси на страната;
- Засилване на регионалното сътрудничество чрез многостранни формати и инициативи.

Грижа за българите в чужбина

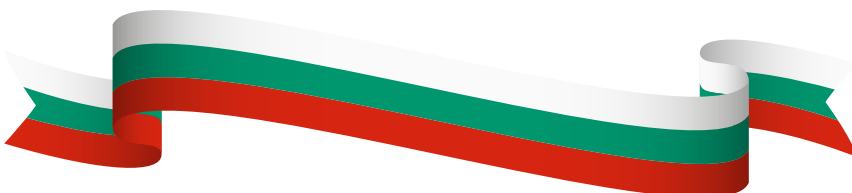
- Ефективна защита на правата и интересите на българските граждани и общности зад граница;
- Целеви стратегии за работа с различните групи българи в чужбина – икономическа миграция, исторически общности, културни организации;
- Подкрепа за реинтеграцията на завърналите се български граждани;
- Съхраняване и популяризиране на българското културно-историческо наследство в чужбина;
- Осигуряване на адекватно бюджетно финансиране за политиките към българите зад граница.

Модерна и ефективна дипломация

- Укрепване на капацитета и експертизата на българската дипломатическа служба;
- Прозрачност и предвидимост в кариерното развитие на дипломатите;
- Развитие на дигитална, научна и икономическа дипломация;
- По-добра координация между МВНР и останалите държавни институции;
- Повишаване на обществената информираност и прозрачност относно външната политика на България.

Очакван ефект

Силна, уважавана и активна България, която защитава националния си интерес, допринася за международната сигурност и създава по-добри условия за живот на своите граждани - у нас и по света.

**Готови сме!
Можем!
Ще успеем!**

progresivnabulgaria.com